

EELK RAPLA MAARJA-MAGDALEENA KOGUDUSE LEHT

Nr 1 (30) jaanuar ISSANDA AASTA 2008

Kirjataht suretab, aga Vaim teeb elavaks.

2.Korintlastele 3,6

Kirik on inimeste ühendus

Rapla maavanema Tõnis Blangi tervituskõne Rapla Maarja-Magdaleena kiriku remondijärgse taasavamise jumalateenistusel 16. detsembril 2007

Uues Testamendis viitab kirik alati inimestele, mitte ehitisele. Mitmel kristlaste põlvkonnal polnud ehitatud niisuguseid kohtumispaiku, nagu me tänapäeval oleme harjunud nägema. Pühakojad tulid hiljem – kohad, kus inimesed ehk siis kirik koos käib ja oma lepingutes osalised on.

Piibel ise jaguneb kaheks tähtsamaks “lepinguks” – vanaks ja uueks, mida me nimetame ka Vanaks ja Uueks Testamendiks. Vana leping on see, mis tehti Moosesega Siinai mäel, kui Jumala rahvas sai kümme käsku elamisjuhiseks. Vanas Testamendis on veel teisigi lepinguid: pärast veeputust Noaga tehtud leping, leping Aabrahamiga maade kasutamise kohta jt.

Uue Testamendi kirjutajad väidavad, et uus leping Jumala ja inimeste vahel põhineb Jeesuse surmal. Tuletagem meelde sõnu: ”See karikas on Jumala uus leping, kinnitatud minu verega.” Uus leping pakub vabanemist patu meelevallast ning vabadust olla jumalalaps ehk kristlane.

On tähelepanuväärne, et Rapla koguduse pühakoda – tempel - saab uuendatud välimuse aasta suurimaks pühaks, jõuludeks. Peame tänama kõiki neid, tänu kellele see võimalikuks saab.

Rapla maavanem Tõnis Blank

Täna võiks mõelda ka neile inimestele, kes selles pühakojas tema 106-aastase ajaloo jooksul on teeninud: õpetajatele, kantoritele, koguduse juhtidele, kooridele ning kõigile tublidele koguduse liikmetele.

Moel või teisel on nad kõik täitnud selle pühakojas targa sõna, ärksa vaimu ja imelise muusikaga. Ja hoidnud seda koda läbi aja. Ning kõike seda ikka ühel eesmärgil – olla osalised ajaloo suurimates lepingutes. Lepingutes, mis on olnud ja on kristliku maailma eetika- ja moraalinormideks.

Rapla koguduse üks kõrghetki oli kindlasti aastal 1901, kui valmis see pühakoda. Omanäoline, võimas ja ainulaadne ehitis maapiirkonnas. Ka täna on ilmselt selle hoone üks suurhetki, kui on tehtud ja tegemisel nii suures ulatuses renoveerimisi.

Soovin Rapla kogudusele ja kõikidele kirikulistele häid hetki siinses kajas, hingehoidu, lohutust ja kosutust.

Selles numbris

Kiriku taasavamine	2	Kirik ja ühiskond	7	Reisikiri Itaaliast	12
August Topman 125	5	Rapla vennastekogudus ajalugu	8	Iisraeli-muljed	16
Uus juhatuse liige	6	Aasta 2007 Rapla koguduses	10	Misjonärid külas	18

Kirik võtab tulijat vastu uuenenud värvis ja valguses

Kolmandal adventipühapäeval, 16.detsembril 2007 avas Rapla Maarja-Magdaleena kirik ukсед esimesele remondijärgsele jumalateenistusele.

4-kuulise uuenduskuuri läbi teinud Rapla kiriku pühitses peapiiskop emeeritus Kuno Pajula, jutlustas Lääne-Harju praost Jüri Vallsalu, teenisid emeriitpraostid Esra Rahula ja Paul Saar, koguduse õpetaja Mihkel Kukk ning teoloogid Jaana Maria Unga ja Teele-Triin Öunmaa. Muusikas teenisid kaasa segakoor Siiri Kalviku, Maarja koor Rita Kikajoni ja pasunakoor Aivar Kostabi juhatusel ning solistid Merle Hillep ja Arni Kiisküla, organist oli Hille Poroson.

Viimane remondieelne jumalateenistus Rapla kirikus peeti 12.augustil ja juba järgmisel päeval asuti ümber kolima pastoraati. Kirikusse jäänud vara, nagu altar, kantsel, ristimiskivi ja orel kaeti remontijate poolt hoolega kinni. Erilist tähelepanu tolmukahjustuste eest vajas orel.

Kuna Rapla kirik on muinsuskaitseobjekt, seab see hoone renoveerimisel kõrgendatud nõudmised, mida tuleb väga täpselt järgida. Renoveerimisprojekti koostas Restprojekt. Arhitektiks oli Urmas Arike, kes värvivalikul tegi põhjalikke sondeerimisi.

Riigieelarvest saadi 5 miljonit krooni ja sellemahulise töö tellija oli Rapla vallavalitsus. Lisaks taotles kogudus pangalt laenu 4 miljoni krooni ulatuses kirikule kuuluva maa tagatisel. Aega tööde tegemiseks oli vaid neli kuud, sest lõpptähtaja määrasid ära jõulupühad. Juba kevadest saadik oli planeeritud ka Eesti Televisiooni jõuluõhtu jumalateenistuse teleülekanne Rapla kirikust.

Avamispäeval madalapilvisest hallist detsembrilmast kirikusse astunu leidis end heledalt valgustatud ruumist. Kirik algab eeskojast – ka see ruum on saanud uue värvkatte. Kiriku tagaosas on endisest rohkem liikumisruumi, sest võeti ära kaks tagumist pingirida. Muljet loovad kollastes-beežides toonides seinad, pingid, rõdud. Puhastuse tegid läbi kroonlühtrid ja need säravad nüüd eriti kaunilt. Valgust on kirikus eelnevaga võrreldes märksa rohkem. Osa suunatakse kirikusse lae alt akende kohal olevatest prožektoritest. Avamispäevaks polnud kõik valgustid veel kohale jõudnudki.

Kirkamaks on saanud värvid altarimaalil ja kogu altarisein apostlite ning Kristuse kujuga on senisest hoopis paremini valgustatud. Kujud altariseinal ja altarimaal puhastati, nende tõsisem restaureerimine seisab veel ees. Ka vitraažaknad valgustatakse edaspidi väljast köitmaks enam tähelepanu pimedal ajal kirikus olijaile.

Kindlasti on väga oluline, et kirikus esitatav sõnum võimenduks heal tasemel iga kuulajani, istugu ta kirikus kus tahes. Helitehnika spetsialisti Tõnu Susi pingutused helinduse kaasajastamisel on head vilja kandnud. Remondi käigus vahetati välja kogu elektrisüsteem. Selle töö tegelikku mahtu, mis neelas lõviosa riigilt saadud 5 miljonist kroonist, ei kujuta kirikus olev inimene endale ettegi. Samuti paigaldati nõuetekohane tuletõrje- ja valvesignalisatsioon.

Jumalateenistuse järel oli pastoraadis kaetud suupistelaud tee ja kohviga ning jututeemaks tuli loomulikult kiriku uus väljanägemine. Aastakümneid polnud nii suurt remonti ette

võetud. Viimati 1962.aastal. Küsisin, mida arvavad tehtust mehed, kes on pidanud Rapla kiriku remondimuredega silmitsi seisma.

Arvo Musthallik, koguduse juhatuse esimees aastail 1989-1997:“ Kirik on ilus. Kui meenutada varasemat aega, siis olid värvid tagasihoidlikumad. Praegused on erksamad ja see teeb kogu väljanägemise nooremaks ning annab mõista, et pühakojal on rohkem tähtsust, kui osatakse arvata. Ega minu ajal rohkem remonti ei olnud, kui et sai pandud uus vitraažaken. Selleks käisime õpetaja Rahulaga eelnevalt katusel ja tegime mõõtmised. Remontisime ka kiriku treppe. Külmu ja vihm aga lagundavad paekivi ning tookord tegemata jäänu tuleb nüüd uuesti teha.“

Villu Siniroht, juhatuse esimees 1997-2001:“Esmamulje on väga ilus ja teeb rõõmu. Küllalt kiiresti jõuti teha palju. Kuidagi armas ja soe tunne on. Loomulik, et kõike korraga ei saa. Minu ajal oli suurem töö katuse renoveerimine. Murdsime pead küttesüsteemi täiendamise kallal. Tallinna soojusenergeetikud olid välja rehkendanud, et katlal võimsust on, kuid kanalid ei ole sellega vastavuses, on liiga väikse läbilaskevõimega. Õhul on takistus ees, tekib vastusurve ja põrandavahetusest ei tule piisavalt sooja. Kui teha kanalid suuremaks, väheneb ka segav mühin.

Villu Siniroht

Tänu sellele, et kirikus pole pidevat kütet, on altarisein kõigi oma osadega hästi säilinud, olles kohanenud niiskusrežiimiga. Selle muutumisel hakkab puit lagunema. Samast hakkas silma, et altar võiks olla rohkem valgustatud. Ent asi on veel pooleli ja loodetavasti jõuavad sinna kavandatud valgustid jõuluõhtuks Itaaliast kohale, nagu kuulsime õpetajalt. Jumala õnnistus on olnud nende suurte töödega kirikus, tänu selle eest!“

Raivo Erm, praegune juhatuse esimees aastast 2002:“Tulemus on nüüd kõigile näha. Kiriku saaliosa on peaaegu valmis. Osa asju oleks võinud olla natuke teisiti, aga see on juba maitse küsimus. Mõnda värvi oleksin näinud veidi teist tooni, aga suures osas on algus olnud hea ja remont läheb kindlasti edasi, segamata nüüd juba koguduse igapäevatööd. Muinsuskaitse all olevas hoones on remondi puhul palju tõkendeid, aga need olid õnneks ületatavad.

Edaspidi on kavas parandada kiriku fassaadi, ehitada uued välistrepid koos kaldteega ratastooli jaoks ning renoveerida kõik ukSED ja aknad. Samuti tuleb torni alla eeskotta tualettruum. Ainus, mis jookseb kindlasti aastasse 2009, on küttesüsteemi täiustamine. Pinkidealused šahtid kaevatakse lahti ja tehakse suuremaks. Praegu on need 30x30 sm, kuid nende suurus peaks olema 100x70. Usun, et aastaks 2009 saame selles etapis plaanitud töödega hakkama.

Kiriku taasavamise jumalateenistusel teenisid vasakult praost emeeritus Paul Saar, praost Jüri Vallsalu, teoloog Teele-Triin Öunmaa, peapiiskop emeeritus Kuno Pajula, teoloog Jaana Maria Unga, õpetaja Mihkel Kukk ja praost emeeritus Esra Rahula

Need, kes ei saa kirikusse tulla, hakkavad tulevikus jumalateenistust nägema-kuulma ka kodusel arvutiekraanil. See polegi väga kauge unistus, sest vajalikud eeltööd on tehtud ja võib teoks saada juba tänavu.“

Plaane on esimehel veel palju. Orelipealse kahe torni vahelise ruumi annaks kujundada muuseumiks. Kõik puitvahelaed ja trepid tornides asendatakse tulevikus metallkonstruktsioonidega. Võib-olla on siis võimalik soovijail hakata tihedamini käima tornides nautimas vaadet Raplale. Ka praegused kirikukellad vajavad väljavahetamist.

Raivo Ermi sõnul vastas senine tööde ajagraafik üldjoontes loodetule. Nii peatöövõtja AS KAR-Grupi kui ka kohaliku firma AS Benno Ehitusega oli väga hea koostöö ja ainult sel moel saigi jõutud praeguse tulemuseni. Kõigi teiste tublide inimeste kõrval tunnustab ta eriti projektrijuht Ilmar Mõtsnikku, kes jälgis kogu remonditööde käiku ning oli asendamatu kontaktisik arhitekti, tellija ja ehitaja vahel.

Ilme Veetamm

Remonditööde vastuvõtuaktile kirjutavad alla AS KAR-Grupi juhatuse liige Ruth Tuvike, AS Benno Ehitus juhatuse esimees Henn Salusaar ja koguduse juhatuse esimees Raivo Erm

Ilme Veetamm: „On rõõm, et kasvasin üles Eesti talus“

16.novembril tähistas meie koguduse ajalehe nooruslik toimetaja Ilme Veetamm oma 70.sünnipäeva.

Talutüdruk

Kui Ilme Velise valla Vanamõisa küla Põldeotsa talus pesamunana ilmale tuli, olid peres juba ees 14 aastat vanem õde ja 11 aastat vanem vend. Et vanemad olid talupidajad, õppis Ilme varakult tegema kõiki maatöid. Vähemalt suvine heinategemine oli aastaid hiljemgi tema lemmiktöök. Selle üle, et ta võis üles kasvada Eesti talus, on Ilme head meelt tundnud kogu elu. Ema, kes suri väga kõrges vanuses ja elas viimased 17 aastat Ilme juures Raplas, oli lähisugulane Märjamaa kandist pärit kuulsale teatrimehel Ants Lauteriga. Üldse kiidab ta oma ema kui suurte huvidega maanaist, keda kutsuti alati ka küla tähtpäevadele perenaiseks.

Et tegemist oli metsataluga, elasid nende küünis pärast sõda kohalikud metsavennad. Kuna Ilme kodus oli head kirjandust, käisid nad sealt lugemist saamas. Külast õnneks kedagi küll ei küüditatud, ent siiski elati pideva hirmu all. Kõige rohkem kardeti seda, kui metsavendade haarangutel leitakse nende pere raamatuid. Siis oleks olnud Siberisse sõit garanteeritud.

Jumal saab kätte

Enne sõda toimetati ristimisi põhiliselt kodudes ning ka Ilme ristiti Märjamaa õpetaja Jaan Lääne poolt oma kodus 9.jaanuaril 1938. Lapsena mäletab ta selgelt Märjamaa kiriku põlemist 1941.aasta sõjasuvel. Neist 15 km kaugusel asunud kirikust taeva poole tõusev põlemise suits on Ilmel siiani silme ees. Hästi mäletab ta ka kodukülas peetud palvetunde ja seda, kuidas sai vanematega käidud Märjamaa vennastekoguduse palvemajas, mis sõja järel täitis aastaid mahapõlenud kiriku aset. Ka selle on Ilme oma kodust kaasa saanud, et enne sööki tuleb panna käed risti ja pärast tänada Jumalat toidu eest.

Oma elu teadlik sidumine kirikuga toimus Ilmel leeri kaudu Rapla koguduses 1998.aasta jõulu ajal. See samm oli suureks rõõmuks siis veel elanud Ilme usklikule ristiemale. Kuigi kümmekond aastat varem kutsusid sõbrannad tedagi kaasa tollastesse massleeridesse, pidas Ilme õigemaks nii tähtsat otsust oma elus teha iseseisvalt ja sisemisest veendumisest lähtuvalt. Hindan sellist hoiakut väga kõrgelt. Varsti pärast kogudusega liitumist hakkas ta osa võtma iganädalasest kiriku koristamisest ja on jõudumööda teinud seda siiani.

Eesti filoloog

Pärast Valgu 7.klassilist kooli jätkus Ilmel hariduse omandamine Märjamaa keskkoolis, mille lõpetas 1956.aastal. Ilmselt oma eesti keele õpetajast Leonhard Vaidest mõjutatuna läks ta edasi Tartu ülikooli eesti keelt ja kirjandust tudeerima. Ülikoolilinnas, kus Ilme varem polnud käinudki, sattus ta esimesel aastal elama Tiigi tänava ühiselamusse, mille ühte tuppa pidi magama mahtuma 24(!) tudengit. 1961.aastal lõpetas ta Alma Materi eesti keele ja kirjanduse õpetaja kutsega ning suunati tööle Kaiu põhikooli. Pärast kolmeaastast sundaega oli pool aastat Hageris ning sealt tuli õpetajaks Rapla õhtukooli.

Ajakirjanikuamet

Kuldsete kuuekümnendate teisest poolest kuni 1992.aastani oli Ilme Veetamm seotud Rapla rajooni/maakonna ajalehega Ühistöö - algul korrektorina, pärast vastutava sekretärina. 1966.aastal astus ta NLKP-sse ning lühikest aega töötas ka instruktorina rajooni parteikomitees, kust läks varsti tagasi märksa südamelähedasema töö juurde ajalehe toimetusse. Ilme puhul on sümboolne see, et ta oma komparteis olekut ei varja ega püüa sinna kuulumist ka kuidagi õigustada või millegagi välja vabandada. See on olnud üks õpetlik etapp tema elus. Lehetoimetuses vastutaval kohal töötades püüdis ta tänu oma haridusele seal nii palju kui võimalik punast propagandat ja parteilist vahtu vähendada ning nagu ta ise ütleb, Ühistöö lugusid inimlikumaks muuta. Ilmet tundes ja täna temaga koguduse lehes tihedat koostööd tehes usun seda täiesti.

Ajapöörde valikud

Aktiivse, lausa fanaatilise Ameerika Hääle kuulajana ja seetõttu ka maailma asjadega kursis oleva inimesena ei läinud Ilme laulva revolutsiooni laineharjal kaasa Rahvarindega, nagu enamik tollaseid parteilasi, vaid osales algusest peale aktiivselt Kodanike Komiteede liikumises. Võttes ajakirjanikuna osa Eesti Kongressi istungitest, hakkas ta Eesti asju tema enda sõnul nägema hoopis teises valguses. Sealt tekkis ka uus sõpruskond. Ühistööst lahkunud, tegi Ilme mõnda aega Raplamaa Taluliidus töötades Talulehte, hiljem jätkas seda Lacto piimatööstuses.

Aktiivne pensionipõlv

1998.aastast on Ilme arvamus- ja turu-uuringute keskuse Emor palgal. Seda tööd, mis vahel on üsna pingeline ja väsitav, kuid mitte kunagi igav ja rutinne, peab ta üheks huvitavamaks oma elus. Soome ja saksa keelt vabalt valdava inimesena saadetakse teda sageli ka Tallinna sadamasse ja lennujaama turistide küsitlenuks. See eeldab head suhtlemisoskust ja inimesetundmist. Olen seda kogenud koguduse reisiridel, kus Ilme võhivõraste inimestega väga kiiresti hea kontakti leiab.

Koguduse leht

Pakkudes 2001.aasta alguses Ilmele idee hakata välja andma oma koguduse ajalehte, haaras ta sellest lennult kinni. Kuna meil tehnilised võimalused puudusid, pöördusime abi saamiseks Jaan Kurmi poole Rapla maavalitsusest. Et lehe maht hakkas paisuma ja tööprotsess pikinema, pidime leidma uued võimalused.

Appi tuli praegune Rapla Vesiroosi Gümnaasiumi arvutiõpetaja Edmund Laugasson, kes siiani tegeleb koguduse lehe kujundusliku poolega. Alguses 4-leheküljelisest piltideta infolehkest on nüüdseks saanud kord kvartalis ilmuv 20-leheküljeline rohkete piltidega sisukas ja informatsioonirikas koguduse häälekandja. Pean ajaloo seisukohalt koguduse lehte hindamatu väärtusega materjaliks. Aasta tagasi tunnustas seda tööd ka meie kiriku meediakomisjon, kui Rapla koguduse ajalehele anti EELK kirjastuspreemia.

Mihkel Kukk

August Topman: „Üks orelimängimise haigus on minul alati olnud“

Professor August Topman sündis 10.juulil 1882 Rapla kihelkonnas Kabala vallas Lõpemetsa külas kooliõpetaja Jüri Topmanni peres. Tema 125. sünniaastapäeva tähistati möödunud suvel konverentsiga Eesti Muusika- ja Teatriakadeemias ning 7.detsembril kodukohas Kabala koolis.

Nagu enamik Eesti esimese põlvkonna haritlasi, sai ka August Topman oma muusikalise algõpetuse kodus, kus isa mängis orelit ja viiulit ning juhatas kohalikku laulukoori. Tallinna Gustav Adolphi gümnaasiumis oli esimeseks muusikaõpetajaks helilooja ja organist Konstantin Türnp. Topmani esialgne huvi oli puhkpill, alt ja kornet. Põhjalik tutvus oreliga sündis Tallinna Toomkiriku organisti Ernst Reinicke kaasabil, kes andis talle soovitusel minna õppima Peterburi konservatooriumi. Lõpetanud 1904 professor Louis Homiliuse oreliklassi, tuli August Topman Tallinna Jaani kogudusse organistik. Töö kõrvalt lõpetas ta Peterburi konservatooriumi aastal 1911 veel kompositsiooni alal, kus sai tugeva põhja ka dirigeerimises.

Eesti orelikoolkonna rajaja

August Topmani kui aktiivse ja mitmekülgse muusiku elutööks kujunes Tallinna konservatooriumi ja eriti selle oreliklassi loomine. Rohkem kui 20 aasta jooksul oli tal üle 60 orelioõpilase, kellest lõpetas ligi poolsada. 1937 loodi konservatooriumi juurde eraldi kirikumuusika klass. Kuna omaaegsed kõstrid pidid asendama õpetajat jumalateenistuste pidamisel ja talitustel, kuulusid organistide õppekavasse ka teoloogilised ained. Topmani teeneks tuleb pidada meie kogudustele aastatepikkust haritud organistide kaadri ettevalmistamist. Andekamatest oreliklassi õpilastest, nagu Enn Võrk, Juhan Jürme, Edgar Arro, Johannes Hiob, Peeter Laja jt. kujunesid kontsertorganistid ja tuntud heliloojad.

August Topmani mantlipärijakas võib pidada Hugo Lepnurme, kes juba tudengiajal oli professori assistendiks ja paremaks käeks. Rapla omaaegne organist ja koorijuht Ants Soode, kellel konservatooriumi lõpetada küll ei õnnestunud, oli üks viimaseid Topmani õpilasi. Oreliklassi tegevus lõpetati ametlikult 1948. Aastal 1950 sunniti ka August Topmani koos paljude teiste haritud õppejõududega

konservatooriumist lahkuma. Suur löök professorile oli kavandatud muusikaajaloo õpiku tarvis kogutud materjali hävimine 1944.aasta märtsipommitamisel.

Rapla oreli ristiisa

Kui Rapla uus kirik 1901.aastal valmis sai, toodi sinna üle senine vanasse kirikusse kuulunud orel, mis oli 1878 tellitud Ladegasti firmalt Saksamaal. Suure kiriku jaoks jäi see pill siiski väikeseks. Rapla kiriku 25.aastapäeva jumalateenistuse laululehel 1926.aasta sügisel kirjutab õpetaja Joosep Liiv: „Üks asi aga puudub veel meie ilusal kirikul, see on vääriline orel, ja selle soetamisele tahame nüüd asuda – Jumala abiga.“

Kuna koguduse majanduslikud võimalused uue oreli tellimiseks polnud kiita, pandi lootus korjandustele. Eriti hästi laekus raha kontsertjumalateenistustega. Joosep Liiv kirjutab uue oreli pühitsemise laululehel nõnda: „Erilisi teeneid siin on professor A. Topmanil, kes kui Rapla koguduse endine liige suure armastuse ja andumusega uue oreli mõtet õhutanud on, küll jumalateenistustel mängides, oma kooriga lauldes, küll laululehti seks otstarbeks kinkides, küll laulukoore juhatahes.“ Suurema hoo said korjandused 1937.aastal peetud Lääne-Harju praostkonna I vaimuliku laulupäevaga, kuhu Topman oli palutud üldjuhiks. 28.detsembril 1937 võttis koguduse juhatus vastu otsuse oreliehitusega peale hakata ning nõukogu määras igale koguduse liikmele 50 senti uue oreli heaks.

Rapla kiriku orel

26.juunil 1938 sõlmiti 12 700-kroonine oreleehitusleping vendade Kriisadega Haanjast. August Topman, kes tegi uuele orelele kavandi ja dispositiooni, mängis ka selle pühitsemise jumalateenistusel Rapla kirikus 3.septembril 1939. Topman tegi vendade Kriisadega aastakümneid tihedat koostööd, kelle ehitatud oreleid peetakse läbi aegade parimateks eesti orelimeistrite pillideks.

Professor August Topman suri 8.septembril 1968 ja on maetud Tallinna Metsakalmistule.

Mihkel Kukkk

Mare-Helle Oruste on uus juhatuse liige

Rapla koguduse nõukogu koosolekul 28. oktoobril valiti uueks juhatuse liikmeks Mare-Helle Oruste.

Kust oled pärit?

Olen ema poolt sünni järgi ubamulk. Isa rändas sisse mere äärest Läänemaalt. Sündisin sõja lõpus pere teise lapsena Abja-Paluoja, kus möödusid mu lapsepõlv ja tükk noorpõlvestki.

1947 areteeriti poliitilistel põhjustel isa, kes sai 25+5, s.t. 25 aastat vangistust ja viis asumist. Seoses isa vangistusega oli meie pere ka küüditatavate nimekirjas, kuid tänu headele inimestele saime sellest teada ja varjusime. Nii jäimegi Eestisse. Isa sai pärast Stalini surma amnestiat ja tuli koju nii vaimselt kui ka füüsiliselt murtud meheks. Kuna emagi oli väga haige, siis mõjutas see päris tublisti mu lapsepõlve meeleolusid.

Raplasse suunati mind tööle 1966.aastal ja ma ise arvasin, et jään siia väga lühikeseks ajaks. Aga Jumalal olid minuga teised plaanid.

Milline on olnud sinu tee usuni ?

See ei kulgenud traditsiooniliselt - tänu usklikele vanematele või nendega koos. Tean, et mu vanemad olid leeritatud ja laulatatud, kuid ma ei mäleta, et meil kodus oleks olnud religioosset kirjandust, pühakirja loetud või palvetatud. Esimese piibligi sain endale sugulaste juurest pööningult. Halliste kirikus käisime küll suurematel kirikupühadel. See oli traditsioon - enne surnuaiast läbi ja siis kirikusse. Need kirikusse sõidud pikal vankril, kuhu mahtus mitu peret peale, on mul senini hästi mees.

Ristimiskleite on mulle tehtud kolm. Miks mind aga beebina ei ristitud, ma ei tea. Lõpuks sai see teoks 51-aastasena Rapla kirikus suvel 1995, päev enne leerionnistust. Leerimine ei olnud mul juhuslik. Selleks ajaks oli suur leeribuum möödunud ja Jumalasse olen ma kogu teadliku elu uskunud. Aga see oli ristimata inimese, pagana usk Loojasse. Kirik oli minu jaoks nii püha koht, et ilmvõimatu näis minusugusel üle selle läve astuda. Siis aga tegi sõbranna mulle ettepaneku hakata ristiemaks nende lapsendatud lapsele. See soov puudutas mu hinge väga sügavalt, sest kuidas sain mina, ristimata ja leeritamata....

Nii mind võeti leerikooli, sain ristitud ja leerionnistuse ning tõesti ka selle väikese tüdruku ristiemaks. Avastasin, et mu usk omandas kindlamad piirid. Küsimusi ja kõhkusi jäi järjest vähemaks ja kirik, see püha paik, on saanud mulle väga lähedaseks. Kiidetud olgu Jumal, kes nii targalt on silunud minu teed usuni!

Millega oled seni koguduse juures tegelnud?

Minu tegemised ei ole seni olnud eriti nimetamisväärset. Olen püüdnud aidata seal, kus abikäsi kõige rohkem vaja. Kõige suuremaks tegemiseks pean laulmist kiriku segakooris. Palju oleme laulnud väljasõitudel, mis on olnud omamoodi palverännakud, ja loomulikult oma armsas kodukirikus

jumalateenistustel. Kooris laulavad küll enamuses eakad inimesed, kelle hääled ei ole enam nii kõlavad kui noortel, kuid meie laul Jumala ülistuseks tuleb kogu südamest. Ja seda pean ma tähtsaks.

Aastaid olen osalenud suvistes *teeliste kiriku* valvekordades, kus tuleb olla ühtaegu valvur, giid ja ärakuulaja. Tihti ka delikaatselt eemaletõmbuja, kui on näha, et kirikusse tulija tahab olla omaette mõtetes või palves. Vaimselt on sellised kohtumised teelistega väga kosutavad.

Olin valitud asendusliikmeks koguduse nõukogusse, kus tuli samaväärselt nõukogu täisliikmetega kursis olla koguduse tööde-tegemistega ja nendes osaleda.

Eelmise aasta oktoobris valiti mind nõukogu koosolekul lahkunud Siiri Rospu asemele juhatuse liikmeks, millega kaasnes ka laekuriamet.

Osalemine koristustalgutel kirikus, pastoraadis ja kirikuaias ning perenaiste abistamine peaks olema koguduse kõigi liikmete kohus ja auasi, sest kirik on ju meie teine, vaimne kodu ja kes ei tahaks, et meie kodu korras oleks.

Sinu haridus ja tööalane tegevus?

Keskkoolis teadsid kõik, et minust saab keemik. Läks aga teisiti ja sain hoopis pangakoostöötajaks. Selle eriala kohta öeldi nõukogude ajal „krediidiinspektor”. Kõik asutused-ettevõtted elasid laenuka ja pangala olid siis voli toppida oma nina kõigesse, millega tegeldi. Alates sigade kaaluibest kuni kontrollmõõtmisteni ehitustel. Pangastaaži sai mul kokku 16 aastat. See oli väga prestiižne, täpne ja teadmisi nõudev töö, kuid kahjuks tollaegne väike palk panganduses sundis tasuvamat tööd otsima.

1978.aastal tuli pakkumine finantsisti kohale Rapla kolhooside ehituskontorilt (Rapla KEK-ilt). Uskumatu, aga esimesel avansipäeval sain niisama palju raha kui pangas terve kuuga. Nüüd võisin õhtused koristamised kui kõrvalteenistuse ära jätta. Hiljem töötasin KEK-is ökonomistina ja olin selle asutuse tulihingeline patrioot, kuni ta 1994.aastal lõplikult lagunes. Rapla KEK-is töötasin 16 aastat. Viimased 13 aastat olen tegutsenud raamatupidajana.

Millise tundega võtsid üle senise laekuri Siiri Rospu aastatepikkuse töö?

Siiri Rospu ei olnud ainult laekur. Tema kätt oli ja on nüüdki tunda igal sammul. Polnud vist valdkonda koguduses, millega Siiri ei tegelnud, kus ta ei oleks osalenud ja oma tasasel moel nõu andnud. Pole kausta, mille lahtilöömisel ma ei kohtaks Siiri käekirja. See on suure pühendumusega tehtud töö.

Minul ei ole kahjuks põhitöö kõrvalt sellises mahus aega ennast kõikidesse koguduse töödesse-tegemistesse pühendada, kuid annan endast parima ja täidan mulle antud ülesanded misioonitundega.

Kirik ja ühiskond

Rapla koguduse liige Jaana Maria Unga, kes 2006.aastal lõpetas Usuteaduse Instituudi, jõudis eelmisel aastal ka Tallinna Tehnikaülikoolis bakalaureusetöö kaitsmiseni. Järgnev on kokkuvõtlik retsensioon tema lõputööst teemal „Teenuste pakkumine ning tarbimine kirikus ja koguduses EELK Rapla Maarja-Magdaleena koguduse näitel“.

Eesti Evangeelne Luterlik Kirik (EELK) ühendab tänases Eesti Vabariigis peaaegu 38 000 inimest, kes iga aasta teevad liikmeannetuse. Nendele lisanduvad luterlikus kirikus ristitud mitteaktiivsed liikmed ja kirikus käivad, kuid liikmestaatuseta isikud. EELK ei ole ainus, kuid on suurim Eestis tegutsev religioosne organisatsioon.

Teadustöö eesmärk oli uurida kiriku suhet riigi, kohaliku omavalitsuse ja indiviidiga. Töö tulemusena tulid esile mitmed koostööalad ja ettepanekud, kus kirik saaks osaleda ühiskonnaelus ning inimese igapäevaelus.

Usu esimesed ilmingud võisid avalduda juba ürgajal meie esivanemate juures, kes püüdsid seeläbi seletada nähtusi, mida oli raske mõista (torm, äike, põud, haigused, surm jne). Usk kui inimese sisemine hoiak eristub mõistest religioon, mis laieneb märksa suuremale süsteemile, sisaldades ka teatud rühmale laienevaid käitumisharjumusi, mida konkreetse religiooni raamides peab järgima.

Erinevalt paljudest teistest Euroopa riikidest on Eestis katkenud kirikutesse ja teistesse usulistesse rühmadesse kuulumise traditsioon. Perekondlikud usutavad pole enamasti olulised ning ei tunta vajadust liituda vormiliselt ühegi religioosse ühendusega. Eestis on usuorganisatsioonide liikmeskond suhteliselt väike, kuid inimesed siiski aktsepteerivad või järgivad mõne religiooni õpetust ja traditsiooni. Religioossed tõekspidamised on iga inimese isiklik asi ning usuliste küsimuste avalik arutelu ei ole üldiselt tavaks.

Tugevat mõju on kirikule avaldanud nõukogude periood, mille tagajärjel inimesed osalevad järjest vähem kiriku tegemistes ning püüavad vältida oma järglaste religioosset mõjutamist. Eestis korraldatud religiooniuuringute ja küsitluste tulemusena võib järeldada, et ateiste on Eestis suhteliselt vähe. Pigem valitseb Eesti elanike hulgas ükskõiksus või oskamatus end usuliselt määratleda. See aeg, kui kirikusse suhtuti kui taasavatud võimalusse, on paljuski mööda saanud.

Max Weberi klassikalise käsitluse kohaselt on koguduslikul religioosusel püsivust vaid siis, kui selles osalevad ilmikud püsivalt teevad koostööd ning aktiivselt avaldavad organisatsioonile mõju. Seega sõltub koguduse olemasolu selle liikmete tahtest. Samuti sõltub kiriku kui organisatsiooni kehtestumine ühiskonna liikmete toetusest, mis lähtub tunnustatud väärtustest ja nendest tulenevatest käitumisharjumistest. Kiriku uus väljakutse traditsiooniliste eesmärkide kõrval on osaleda ühiskonnas võrdsena teiste religioossete organisatsioonide kõrval. See nõuab aga senisest

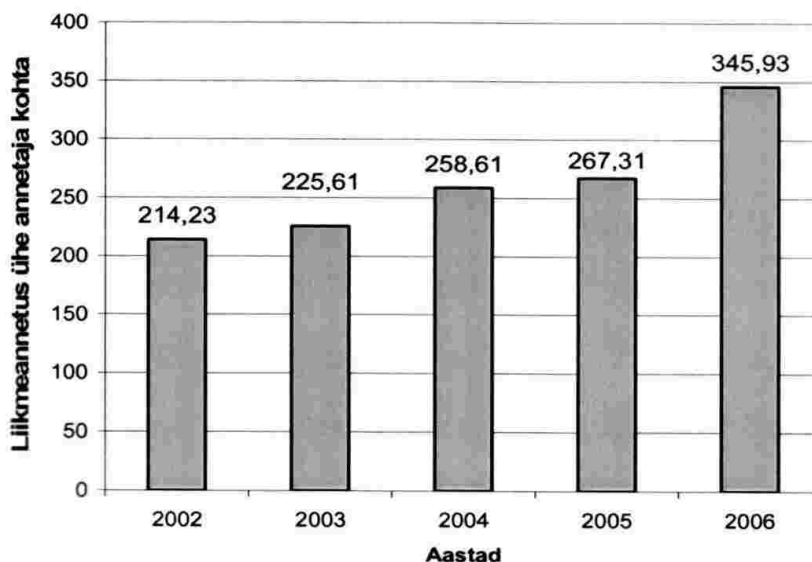
märksa läbimõeldumata ja organiseeritumata lähenemist nii ühiskonnale kui indiviidile.

Riigi ja kiriku ühine tegevuspind on kultuur, haridus ja sotsiaaltöö ehk kirikule omane ja tuttav töö ühiskonnas. Riigi roll nendes suhetes võiks olla dialoogi pidamine ning osaline finantseerimine. Erinevalt paljudest teistest kolmanda sektori organisatsioonidest hõlmab kiriku tegevustik inimese elu ja selles toimuvaid sündmusi ning suhteid kogu tema eluea jooksul.

Inimene tajub kirikusse tules, kas see keskkond temaga ka sobib. Positiivse hinnangu saamiseks peaks kirik omama kõiki vajalikke ressursse ja oskusi, et inimesega suhelda, näitama üles huvi inimese suhtes, olema kättesaadav ja paindlik, usaldusväärne, taastumisvõimeline, omama head reputatsiooni ning olema usaldusväärne. Inimese otsus kirikusse tulla sõltub väga paljudest mõjuritest, sealhulgas vanusest, vanemate ja sõprade mõjust, ühiskonna arvamusest, kiriku positsioonist, hetkeemotsioonidest, eluperioodist jpm.

Rapla kogudusel on kaks tugevat tunnust, mis lisaks kristlikele põhimõtetele näitavad koguduse kvaliteeti: need on vaimulik juht ja hoolitsetud kirik. Kirikuhoone, mis on Rapla valla territooriumil üks unikaalsemaid arhitektuuriväärtusi, annab kogudusele kindlasti väga palju juurde. Tööst järeldus, et väljaspool spetsiifilist tegevusvaldkonda (ametitalitused, jumalateenistused, palve- ja õppegrupid) on Rapla koguduses kõige populaarsemad kontserdid, näitused ja tähtpäevadega seotud kultuuriüritused. Suvel on oluline kiriku lahtiolek külastajatele ning kiriku kui kultuuriobjekti tutvustamine. Huviringide ja noortetöö on Rapla linnas küllaltki populaarne, mistõttu koguduse samalaadsele tööle ei jaguks enam osalejaid.

Miinustena võib nimetada organisatoorseid probleeme, mis on seotud inimeste nappusega. Rapla koguduse roll võiks olla suurem hingeabi pakkumisel ja sotsiaalhoolekande teenuste kaaspakkumisel koos Rapla vallaga. Intensiivsemalt peaks rakendama koguduse juurde aktiivseid inimesi ning koolitama olemasolevaid. Lisaks tuleb jagada inimestele informatsiooni kiriku ja koguduse kohta, et tõsta kiriku reputatsiooni ning usaldusväarsust.

Keskmine liikmeannetus aastas ühe annetajaliikme kohta
EELK Rapla Maarja-Magdaleena koguduses aastatel 2002-2006 (kroonides)

Rapla vennastekoguduse ajaloost 1.

Rapla vennastekoguduse ametlikuks alguseks on kaua aega peetud aastat 1810, mil ehitati 1963.aasta suveni tegutsenud Tuti küla palvemaja. Saksamaa Herrnhuti vennastekoguduse arhiivi andmete järgi aga asutati Rapla (Allo = Alu) palvemaja juba 1798. Liikmeid olnud tollal 125 ja töötajaid 16. Seega tähistame tänava Rapla vennastekoguduse 210. aastapäeva.

Ajalooline taust

Meil usulise äratusliikumisena tuntud vennastekoguduse (saksa k. *Brüdergemeinde*, inglise k. *Moravian Church*) juured ulatuvad 15.sajandi Määrimaale, kus asutati hussiitlik vendade uniteet (*Unitas Fratrum*). Aastal 1415 hukatud Jan Husi peab vennastekogudus siiani oma vaimseks esiisaks.

Katoliikliku surve tõttu sattus osa Böömi- ja Määrimaa põgenikke luterlikule Saksamaale Herrnhuti, kus Halle pietismist tugevalt mõjutatud krahv Nikolaus Ludwig von Zinzendorf oli asutanud oma Bertelsdorfi mõisas erakoguduse.

Vennastekoguduse sünnipäevaks loetakse 13.augusti 1727, mil ühisel armulaua pühitsemisel oli kohalike sakslaste ja Määrimaa põgenike vahel tekkinud tõeline vendlus. Nad hakkasid endid nimetama vendade ühiskonnaks ehk vennastekoguks (*Brüdergemeine*), kuid nad ei jäänud suletud nähtuseks. Nende ideaaliks sai Jeesuse misjonikäsu „*Minge siis, tehke jüngriteks kõik rahvad...*“ (Matteuse 28) otsene ja tingimusteta täitmine.

Kuigi vennastekogudus ehk herrnhuutus sündis luterliku kiriku sees ja tugineb valdavalt luterlikule teoloogiale, kujunes sellest Saksamaal omaette kirik nii nagu paljudel hilisematel misjonialadelgi. Eesti- ja Liivimaal, kuhu esimesed Herrnhuti vennad juba paari aastaga jõudsid, jäi see õnneks luterliku kiriku siseseks äratusliikumiseks.

Vennastekogudus Eesti- ja Liivimaal

Põhjusena, miks see liikumine Eestis nii kiiresti levis ja omaks võeti, peab meie vennastekoguduse kõige põhjalikum uurija ja parim asjatundja professor dr Voldemar Ilja seda, et herrnhuutus ei tulnud siia separatistliku nähtusena. Nende eesmärk ei olnud olemasoleva kiriku nõrgendamine või sealt endale

liikmete värbamine. Selline joon lööb kahjuks tugevalt läbi enamiku hilisemate usuliikumiste juures.

Kuna pärast Põhjasõda ja katku jäi Eesti- ja Liivimaa ka pastoritest tühjaks, olid uued Saksamaalt tulnud vaimulikud mõjutatud Halle pietismist, mis omakorda lõi siin soodsa pinnase vennastekoguduse levikuks. Individuaalne hingehoiutöö, kodused piibli- ja palvetunnid, isiklik palveelu ja piiblitlugemine olid ühised jooned nii herrnhuutluses kui ka Halle pietismis.

Suursündmus oli krahv Zinzendorfi külaskäik Eesti- ja Liivimaale 1736.aasta sügisel, kes annetas esimese eestikeelse piiblitõlke ilmumise heaks 200 riigitaalrit. Tema eeskujul innustas kindlasti ka teisi, nii et juba kolm aastat hiljem võis Anton Thor Helle tõlgitud piibel trükist ilmuda.

Rapla vennastekoguduse palvemaja

ja mõisnikega sama keelt rääkinud herrnhuti vennad aga suhtlesid maarahvaga kui omasugustega. See tõstis oluliselt allasurutud eestlase eneseteadvust.

Kuni 18.sajandini oli eestlaste hulgas ristiusku suhtumine kohati veel küllalt skeptiline ning paljud paganlikud tavad laialt levinud. Herrnhuti vennad õppisid ära kohaliku keele ja töid sellega ristiusu sõnumi üksikinimesele palju lähemale. Kui sakslasest vend kuulutas, et kõik inimesed on Jumala ees võrdsed, hakkas pärisori taipama, et temagi on Jumala ees oma mõisnikuga täpselt ühepikkune. Usuline ja rahvuslik eneseteadvus arenesid käsikäes.

Vennastekoguduse tegevuse kaudu jõudis maarahvale lähemale ka demokraatia mõiste. Koguduste vanemad valiti lihtrahva seast, kus ei tehtud vahet ei haridusel ega seisusel. Vähegi suutlikum pärisorjast talupoeg võis oma palvemajas püsti tõusta ja avalikult kõnelda.

Palvemajade ehitamine, mis erilise hoo sai Eestis küll alles 19.sajandi alguses, tekitas ka esimese ühistöö vormi. Endine välis-Eesti peapiiskop Konrad Veem tsiteerib oma raamatus „Eesti vaba rahvakirik“ presbüteri

Furkeli kirja Herrnhuti peasinodile aastast 1857: „Palvemaja on ainus pind, kus nad (talupojad) tunnevad end vabadena ja sundimatutena, tajudes omavahelist rahvuslikku ühtekuuluvust. Kuna nemad on alati ja kõigis asjus allasurutud ja tagasitõugatud, annab palvemaja neile jalgealuse, millel seista. Siin võib igauks olla tema ise. Siin saab igauks selleks, kes ta oma suutmise poolest on.“

Kuna keisrinna Jelisaveta keelustas aastal 1743 sakslaste misjonitöö ja seega ka vennastekoguduse tegevuse kogu riigis, osutus esimene periood Eesti- ja Liivimaal siiski viljakaks. Vaatamata sellele et palvemajad suleti ja kirjandus hävitati, tuldi ometi salaja kokku kodudes, mõisas või isegi öösiti metsas. Professor Ilja oma doktoritöös „Vennastekoguduse (herrnhutluse) ajalugu Eestimaal (Põhja-Eestis) 1730-1743“ väidab, et vennastekoguduse vaimus tehtud töö Piirsalus levis sellel perioodil ka naaberkogudustesse, nagu Nissi, Ristile, Harju-Madisele ja Raplasse. Kahjuks ei ole Rapla vennaste tegevusest säilinud mingeid andmeid.

Juba 1764 andis Katariina II vennastekogudusele tagasi samad õigused, mis olid teistel kirikutel Venemaal. See ukaas võimaldas taas saksa vendadel avalikult tegutseda ja kohapeal palvemaju rajada. Aastal 1817, luterliku usupuhastuse 300.juubeliaastal, andis keiser Aleksander I oma manifestiga vennastekogudusele juba täieliku tegevusvabaduse koos õigusega omada maid ja maju. Sellest perioodist pärinevad esimesed teated ka Rapla vennastekoguduse olemasolust.

Rapla vennastekoguduse algus

Kui esimene palvemaja rajati siin 1798, siis Herrnhuti arhiivi andmete kohaselt oli juba 10 aastat varem, 1788, Rapla vennastekoguduses 86 hinge. Koosolekul Raplas, millest Herrnhutlile aruande kirjutaja Stüdemann koos vend Rothiga 4.juunil 1788 osa võttis, olnud koos 80 inimest. Sama aruandja kirjast selgub, et 10.augustil oli usklike hulgake Järvakandis täienenud 42 inimese võrra. Seega Rapla palvemaja ehitamise ajaks oli kogudus juba kindlalt olemas.

Kahjuks kõige esimese, 1798 ehitatud Rapla palvemaja kohta puuduvad kohapeal kirjalikud teated. Kristlik perekonnaleht „Vahimees“ nr 7, 1910 kirjutab 1810.aastal ehitatud Rapla palvemaja algusest nõnda: „Jumala abiga sai sellest tänava 100 aastat täis, kui väike usklike hulgake, kes kõikidest ärapälatud ja naertud oli, enestele üht väikest palvemaja ehk

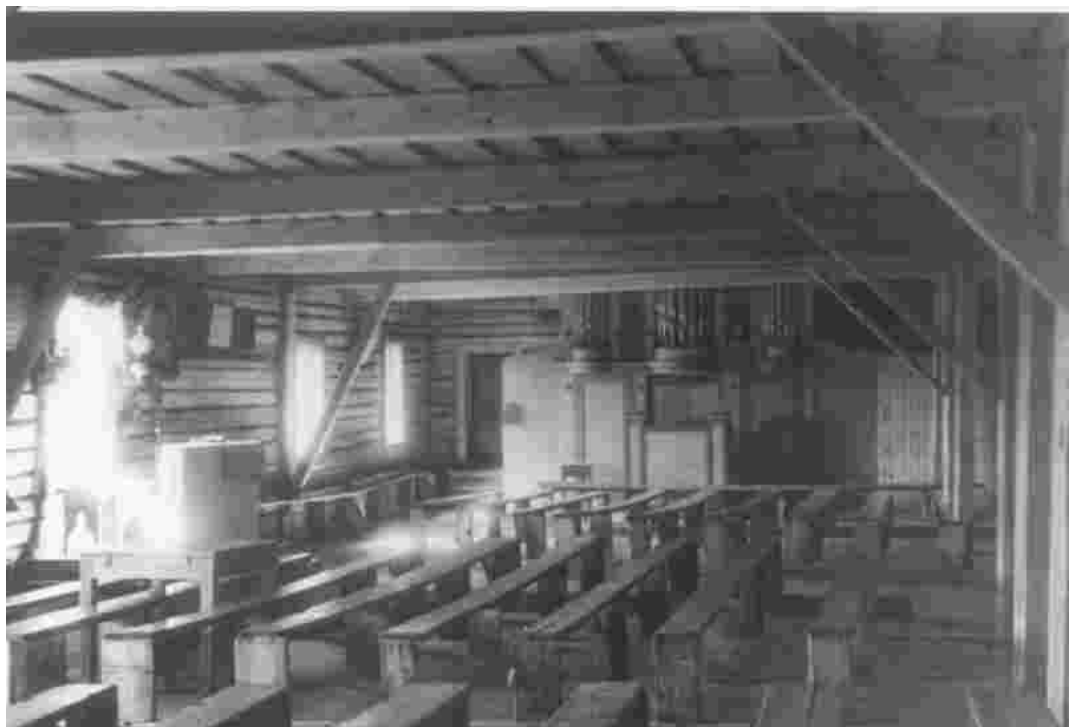
kokkutuleku paika ehitama hakkas. Nende eesotsas seisivad kaks tublit talumeest, keda Jumala Vaim selleks oli valgustanud ja juhatanud. Need olid Valtu vallast Mäepere Mihkel ja tema vennapoeg Uuetalu Jaan. Et neil meestel palav armastus ja tõsine igatsus südames oli enesele üht paika saada, kus võiks üheskoos Issandat tänada, kiita ja Temast kuulda ning Temalt uut jõudu paluda kuradi, maailma ja liha tahtmise vastu võitlemiseks, siis võttis ja tegi Jumal sellesama Valtu mõisahärra krahv Tiesenhauseni südame lahti, et tema Tallinna konsistooriumist palvemaja ehitamiseks luba muretses. Väike see esimene maja küll oli, 4 sülda pikk ja 3 sülda lai. Et aeg-ajalt ruum kitsaks jäi, siis on seda endist maja kolm korda suurendatud ja muudetud, nii et see rohkem kui kolme võrra rahvast sisse mahutab.“

Palvemaja krunt osteti 1869 Tuhama talu küljest ja maksis 50 vene rubla. Maa ostu-müügi tehingut ei olnud võimalik varem vormistada, kuna talud olid kinnistatud mõisa külge. Tollasele lepingule kirjutasiid alla palvemaja eestseisuse vennad Jüri Suurthal Sikeldist ja Jaak Strandberg Hagudist.

Rapla vennastekoguduse palvemajas oli 3 ruumi. Esiteks suur kütteta saal, kuhu mahtus palju rahvast ja mida kasutati palvemaja aastapäevadel ja teiste suuremate sündmuste puhul. Teiseks keskmine, umbes 100 inimest mahutav saal, kus peeti regulaarseid palvetunde. Kolmandaks väike tuba, mida kasutati siis, kui osavõtjaid oli väga vähe, või ainult oma liikmetele määratud kinnisteks koosolekuteks.

Kuigi Rapla vennastekoguduse palvemaja oli üks suuremaid Eestis, tekkis 1938.aastal hoone remondi üle nõu pidades mõte ehitada uus hoone. Selleks ajaks oli jõutud koguda juba 254 krooni, kuid saabuvad rasked ajad tõmbasid ettevõtmisele kriipsu peale. (Järgneb)

Mihkel Kukk

Rapla palvemaja suur saal

Aasta 2007 Rapla Maarja-Magdaleena koguduses

Õpetaja Mihkel Kukk 50.sünnipäeval õnnitlusi vastu võtmas

14.01. Segakoor Cantus, barokk-orkester ja solistid Monika Helme, Juta Roopalu-Malk, Toomas Tohert ja Uku Joller esitasid Vahur Soonbergi juhatusel J.S.Bachi *Magnificati*. Rapla valla 2006.aasta kultuuriauhinna - *Rapla veduri* üheks kuuest laureaadist osutus koguduse õpetaja Mihkel Kukk

2.02. Riigikogu liikmele ja koguduse nõukogu liikmele Harri Õunapuule anti Rapla kogudusele osutatud suurte teenete eest 60.sünnipäeva puhul EELK Konsistooriumi tänukiri

23.02. Rapla kirikumuusika festivali peakorraldajale Raimo Kivistikule anti maavanema vastuvõtul Kehtna mõisas Raplamaa tippauhind – *Rapla redel*

9.03. Koguduse õpetajale Mihkel Kukele anti 50.sünnipäeva puhul EELK Konsistooriumi aukiri

8.04. Ülestõusmispüha varasel jumalateenistusel jutlustas Vigala õpetaja Kristiina Jõgi. Pastoraadis koguduse käsitööringi näitusmüük

24.04. Rapla kirikus peeti EELK XXVII kirikukogu 4.istungjärgu avateenistus ning pastoraadi saalis töökoosolek

29.04. EELK 90.aastapäevale pühendatud Lääne-Harju praostkonna vaimulik laulupäev Rapla kirikus, jutlustas Rootsi Luterliku Evangeeliumi Ühenduse (SLEF) Soomes ilmikjutlustaja Juhani Martikainen Lapväärtist

11.05. Rapla kihelkonna juurtega Eesti Vabariigi kultuuriminister Laine Jänes külastas maakonnaviisiidil Rapla kirikut ja pastoraati

12.05. Kävesta rahvaulikooli (Rootsi) ja Mitte-Riinimanda kooride ühiskontsert

20.05. Jumalateenistusel mängis Eesti politseiorkester Hando Põldmäe juhatusel, solist Teele Jõks

27.05. Nelipühäl ja ühtlasi Rapla vennastekoguduse 209.aastapäeval jutlustas Mustvee õpetaja ning Eesti Evangeelse Vennastekoguduse peavanem titulaarpraost mag Eenok Haamer, kes vaimulike konverentsil jaanuaris valiti aasta vaimulikuks

30.05. Walesi (Suurbritannia) meeskoori kontsert

1.06. Ustav koguduse abiline Laine Rohula sai 75-aastaseks. Õpetaja Mihkel Kukul täitus 15 aastat Rapla koguduse teenimisest

2.06. Tartu Jaani kirikus tähistati pidulikult EELK kui vaba rahvakiriku 90.aastapäeva. Jumalateenistusele järgnenud aktusel anti meie kiriku III järgu teeneterist teiste hulgas ka õpetaja Mihkel Kukele

3.06. Kolmainupühäl konfirmeeriti 30 uut koguduse liiget

4.06. 73.eluaastal lahkus surma läbi kauaaegne koguduse juhatuse liige Siiri Rospu

9.06. EELK 90. aastapäeva puhul Paldiski kirikus peetud Lääne-Harju praostkonna ühise jumalateenistuse järel said kirikuvalitsuse aukirja Rapla kogudusest Aita Paes, Luule Lainväe, Arvo Musthallik ja Villu Siniroht, sama tunnustuse pälvisid ka emeritpraost Esra Rahula ja õpetaja Kalju Kukk

10.06. Rapla koguduse pasunakoor Aigar Kostabi juhatusel tähistas 10.aastapäeva kontserdiga, kus osales ka Mäetaguse orkester Ida-Virumaalt

16.06. Triin Ella (laul) ja Sirje Mõttuse (akordion) kontsert „Muusika, ärata mu süda!“

17.06. Jutlustas Borby koguduse õpetaja Ulrich Rincke. Saksamaa sõpruskoguduse 7-liikmeline rühm oli Raplas külas 13.-18.06.

23.06. Raplas toimus üle-eestiline võidupüha tähistamine riigijuhtide osavõtul, mis algas miitingu ja pärgadepanekuga kirikuaias Vabadussamba juures ning jätkus oikumeenilise jumalateenistusega Rapla kirikus, kus osales ka president Toomas Hendrik Ilves. Üritus kulmineerus paraadiga Rapla Ühisgümnaasiumi staadionil

24.06. Surnuaiapäeva Rapla kalmistul

8.07. Kuldleerist võttis osa 22 „last“

12.07. „Klaver tuleb külla 10“ - Rein Rannapi ja Taavi Petersoni kontsert

21.07. XV Rapla kirikumuusika

Aita Paes saab praost Jüri Vallsalult Paldiski kirikus EELK 90.aastapäeva puhul Konsistooriumi aukirja

EELK kirikukogu kevadine töökoosolek peeti Rapla pastoraadi saalis

festivali (KMF) avakontsert – Haydni oratooriumi „Aastaajad“ esitasid oratooriumikoor, Võru sümfooniaorkester ja solistid Maris Liloson, Mati Turi ja Uku Joller, dirigent Erki Pehk. Kihelkonnapäeva puhul sai Rapla kihelkonna auhinna - Maarja-Magdaleena pronkskuju Riigikogu liige Harri Õunapuu

22.07. Madlipäeval olid Rapla koguduse segakoor ja aktiiv külas Maarja-Magdaleenas Jõgevamaal, teel külastati ka Äksi ja Palamuse kogudust

28.07. KMF-i kontsert, Kait Tamra sooloõhtu „Kõigel on kõigegea seos“. Osavõtjaid tervitas festivali patroon kultuuriminister Laine Jänes

4.08. KMF-i kontsert, esines Raivo Tafenu trio

11.08. KMF-i lõppkontsert, Andres Uiibo vaimulik autoriõhtu, kus olid kaastegevad *Hortus Musicus* Andres Mustoneni ja *Orthodox Singers* Valeti Petrovi juhatusel, klaveril Ivo Sillamaa. Festivali patroon peapiiskop Andres Pöder andis 15. aastapäeva puhul EELK tänukirjad festivali peakorraldajale Raimo Kivistikule ja endisele Rapla maavanemale Kalle Talvistele

Eve-Malle Arakas tähistas 21.oktoobril 70.sünnipäeva

12.08. Viimane jumalateenistus kirikus enne 4 kuud kestvat siseremonti. Suviste teeliste kiriku giidide tänamine

17.-21.08. Koguduse aktiivi ja segakoori palverännak Soome, kus pikemalt peatuti Lapväärtti, Alahärmä, Siilinjärve ja Juva koguduses. Teel külastati paljusid Soome kirikuid ja teisi huviväärsusi. Alahärmä sõpruskogudusele anti 15-aastase koostöö puhul tunnustusena Maarja-Magdaleena pronkskuju

2.09. Külas Baškiirias töötavad misjonärid Anu ja Juha Väliaho, jumalateenistusel jutlustas Ingeri kiriku Uurali praost Juha Väliaho

23.09. Jutlustas SLEF-i ilmikjutlustaja Juhani Martikainen Lapväärtist, pastoraadis avati tuntud luterlike kirikulaulude autori Paul Gerhardti 400.sünniaastapäeva näitus, mis oli üleval kuni 12.oktoobrini

28.10. Misjonipühajal jutlustas õpetaja Mika Tuovinen, kes on teinud misjonitööd islamiusuliste türklaste keskel Saksamaal

Paul Gerhardti näituse avamisel õpetaja Kalju Kukk, näituse koostaja Kristel Neitsov ja jutlustaja Juhani Martikainen Soomest

4.11. Musitseerisid Meelis Vahar (viulil) ja Enno Lepnurm (tšello)

1.12. Advendiküünla süütamine vallavanem Aare Heinvee poolt pastoraadi saalis ning tulede süütamine Rapla linna jõulupuul kiriku pargis. Riina Kaukver mõtiskles Messia ootusest Iisraeli ja Eesti kontekstis, musitseeris saksofonist Andres Kapp

9.12. II advendipühapäeval külas misjonärid Omskist Liliann ja Hannu Keskinen koos laste Hanna ja Mirjamiga. Rapla on üks nende tugikogudusi Eestis. Pastoraadis käsitööringi jõululaat

16.12. III advendipühapäeval toimus kiriku remondijärgse taaskasutuselevõtmise tänujumalateenistus. Uuendatud

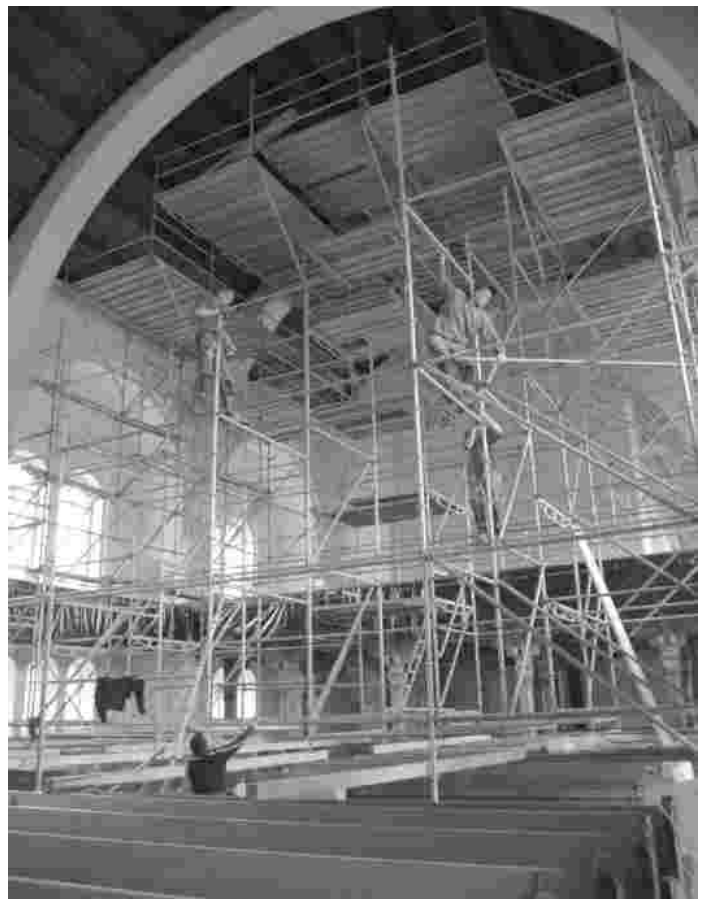
kiriku pühitses peapiiskop emeeritus Kuno Pajula, jutlustas Lääne-Harju praost Jüri Vallsalu, tervitasid maavanem Tõnis Blank ja vallavanem Aare Heinvee

23.12 IV advendil laulis Märjamaa segaansambel *Ceres*

24.12. Jõuluõhtu esimesest jumalateenistusest tehti telesalvestus, mida näidati paar tundi hiljem Eesti televisioonis. Jutlustas peapiiskop Andres Pöder, laulsid Mitte-Riinimanda koor ja solist Merle Hillep, mängisid Rapla muusikakooli keelpilli ansambel ja saksofonikvartett. Kohal oli president Arnold Rüütel abikaasaga

25.12. I jõulupühajal konfirmeeriti 19 uut koguduse liiget

26.12. II jõulupüha jumalateenistusel laulis Kabala segakoor

Rapla kirik oli remondis 13.augustist – 16.detsembrini

Apostlite radadel 2.

Püha Peetri kirik koos Vatikani linnriigiga Roomas on kristliku maailma vaieldamatu kese

algus eelmises koguduse lehes

Päikeseline Itaalia

Pärast 10.septembri õhtupoolikul laevaga Kreeka sadamalinnast Patrast lahkumist randusime järgmisel hommikul Itaalia idarannikul Bari linnas ehk saapakujulise Apenniini poolsaare selles kohas, kust kand kõige enam hõõrub. Sealt jätkasime avastusrikast sõitu lääne suunas, kus madal rannikumaastik aina mägisemaks ja maalilisemaks muutus.

Pealelõunal jõudsimme Vesuuvile, mis on mandri-Euroopa ainus tegutsev vulkaan. Elamus reisijatele ja katsumus bussijuhtidele oli sõit mööda kitsaid teid ja käänulisi kurve jalamilt üles mäkke, kus samal ajal teised turismibussid pidevalt vastu tulid. Ainus kord, mil me päikeselises Itaalias päikest ei näinud, oli 1277 meetri kõrguse Vesuuvi tipus olles. Tihe ja hall pilv varjas meie eest kõik kaugusesse vaated. Seda müstilisema elamuse saime 600 m laia ja 200 m sügava pidevalt suitseva kraatri järskudel nõlvadel jalutades ja erivärvilisi vulkaanikivimi tükke suveniiridena kaasa korjates.

Äkiline hukatus

Seni teadaolevalt suurima hävitustöö põhjustas Vesuuv 24.augustil aastal 79 pKr, mil kolm linna kuni 9 m paksuse tuhakihi alla mattus ning hukkus 16 000 inimest. Vulkaanipurse oli olnud nii võimas, et 19 km kõrgusele tõusnud tuhapilved varjutasid isegi kirka Itaalia päikese kolmeks päevaks.

Tollal hävinud linnadest on tuntuim Pompei, mis jääb Vesuuvist 16 km kaugusele ja aastal 1594 akvedukti ehituse tõttu juhuslikult üles leiti. Tõsisem väljakaevamine algas seal 18.sajandi keskel ning jätkus sajand hiljem. Tänapäevaks on vulkaanituhha alt väljakaevatud Pompei üks Itaalia suuremaid turismiobjekte. Selle linna tummal päevail jalutades meenusid vägisi Jeesuse sõnad

meid tabada võivast äkilisest hukatusest. Pompeiski oli ühe hetkega aeg seiskunud - leivapätsid jäid ahju ja toit söömata, koerad ketti ja orjad ahelasse. Ka linnast põgeneda üritajad ei jõudnud kaugele, sest kogu õhk täitus mürgiste gaasidega. Koos vihmaga allasaadanud vulkaanituhk balsameeris inimkehad nii, et linna väljakaevamisel olid paljud neist säilitanud veel täielikult oma kuju. Osa neist valati hiljem kipsi, et inimskulptuuridena jääda selle kohutava hetke tummadeks tunnistajateks.

Vesuuv on pursanud keskmiselt 2-3 korda sajandis, viimati 1944. Vulkaani vahetus läheduses elab täna üle 3 miljoni inimese. Arvatakse, et kui seni ettearvamatult käitunud Vesuuv peaks ühel päeval ootamatult purskama hakkama, oleksid isegi tänapäeva häire- ja infovahendite olemasolule vaatamata tagajärjed katastroofilised.

Eedeni aed

Just nii nimetatakse elunautlejate paradiisina tuntud Capri saart. Vaid 10,4 km² suurune imeilus vulkaaniline kaljusaar, kus päike pidavat kogu aeg paistma, oli armastatud elupaigaks juba antiik-Rooma keisritele. Jeesuse surmaaegne keiser Tiberius olevat viimased kümme aastat juhtinud just sealt kogu impeeriumi. Napolist laevaga Caprile sõites hakkab silma 297 m kõrgune kaljujärsak, kust kukutati alla kõik need, kes ei olnud Tiberiusele meele järgi. Hiljem kujunes saar poliitilise pagendamise kohaks.

Sõit sadamast väikeste kollaste bussidega mööda kitsaid ja kaljuseid mägiteid üles Anacapri linna pakub reisijatele parajat närvikõdi. Funikulööri ehk rippuva köistooliga käisime ära ka kõrgeimas tipus – 589 m kõrgusel Solaano ehk päikese mäel, kust avanes võrratu vaade kogu saarele ja kaugemale ümbrusele, sealhulgas Napoli linnale ja kahetipulisele Vesuuvile. Kitsad tänavad väikeste kirikute ja hubaste poodidega pakuvad tõelist eksootikat. Kui tavaliselt on freskod maalitud hoonete lagedele või

Majesteetlikult kõrguv Vesuuv Napoli linna taustal

seintele, siis San Michele kirikut kaunistas maailma loomise teemaline põrandafresko. Selles kirikus tohtis käia ainult seina ääri mööda ja rõdul.

Kontrastiderohke Napoli

Massiivne Castel Nuovo Napolis on olnud kuninga residentsiks

Lõuna-Itaalia pealinnaks peetav mereäärne Napoli on Rooma ja Milaano järel suuruselt kolmas linn Itaalias. Erinevalt jõukamast ja majanduslikult rohkem arenenud Põhja-Itaaliast on riigi lõunaossa enam kuhjunud nii vaesust, töötust kui ka kuritegevust. Kuigi kuulsusrikka minevikuga Napoli ajalooliseks loosungiks on *möödukus, jõud, õiglus ja halastus*, seostatakse tänapäeval seda kanti siiski rohkem kuritegeliku maffia kodumaana. Autoliikluses valitseb tüüpiline lõunamaine kaos ning jalakäijate teid ummistavad rohked mustanahalised kauplused. Juba ainuüksi lühikene jalutuskäik Napoli kesklinnas viis kokku kontrastidega, kus ühel hetkel möödus meist uljas pühakupäeva rongkäik ning pisut hiljem olime tunnistajad punaste lippudega suurele poliitilisele manifestatsioonile.

Igavene linn - Rooma

Minu jaoks oli kogu reisi kõrghetkeks võimalus külastada Roomat ja Vatikani. Üks päev oli liiga vähe, et 6.sajandil eKr etruskide poolt Tiberi jõe äärde 7 künkale rajatud linnast saada kätte täit muljet. 2.sajandil eKr võimsa impeeriumi pealinnaks saanud Rooma ajalugu on nii mitmekihiline, et selles orienteerumine võtaks nädalaid.

Legendi kohaselt olevat linn oma nime saanud Romuluse järgi, kes oli üks paganliku vesta neitsi sünnitatud kaksikut pojast. Vesta neitsid olid rikastest peredest võetud tütarlapsed, kes preestrinnadena ei tohtinud 30 aastat meestega suhelda. Rea Silvia sünnitas aga kaksikut Remuse ja Romuluse, kes heideti seejärel Tiberi jõkke, kust emahunt nad leidis ja oma piimaga üles

Pompei linna varemed jutustavad elust ligi 2000 aastat tagasi

kasvatas. Suureks saades otsustanud poisid ehitada linna, kuid sellele nime panekul läinud riuks, mille käigus Romulus tapnud oma venna. Temalt saanud siis linn oma nime. Rooma sümboliks ongi kaksikut poisse tissitav emahunt.

Vaatamist on Igaveses linnas aga igal sammul. Kuulsad Navona, Rotonda, Veneetsia, Trevi, Prantsuse ja Hispaania väljakud oma purskkaevudega, mida on Roomas kokku 280. Igaühel neist on oma ajalugu ja legendid. Erinevaid obeliske kõrgub linnas 35, millest paljud on toodud kaasa sõjasaagina.

Antiikaja linna südameks oli Rooma Foorum oma paleede, templit ja võidukaartega. Iga keiser täiendas seda omalt poolt. Tänapäevaks on selle omaaegsest hiilgusest näha ainult varemed. Nii nagu kõik maailma impeeriumid, tekkis, laienes ja püsis ka Rooma maailmariik suurel määral verel ja vägivald. Kui aastal 64 suur osa Roomast maha põles, süüdistas keiser Nero selles kristlasi. Ka apostlid Paulus ja Peetrus pidid umbes samal ajal impeeriumi pealinnas oma elu jätma.

Kui Peetruse haua kohal kõrguvas Püha Peetri kirikus käib iga Roomat külastav turist, siis parim monument Paulusele on tema kirjutatud teoloogiliselt sügavmõtteline kiri Rooma kristlikule kogudusele. Paulusega seotud paiku ei olnud piiratud aja ja reisifirma spetsiifika tõttu seekord võimalik külastada. Samuti jäid nägemata kuulsad Rooma katakombid, kus algkristlased tagakiusamiste ajal koos käisid. See kõik nõuaks omaette reisi.

Pompei hävimise aastal 79 pKr valmis Roomas 70 000 pealtvaatajat mahutav Colosseum. Sellesse teatrisse tuldi nautima loomade tapmist, osa saama gladiaatorite verisest võitlusest ning kaasa elama tagakiusatud kristlaste hukkamisele. Et vanas Roomas vajas rahvas kõige enam *leiba ja tsirkust*, ei julgenud ükski keiser järjest vägivaldsemaks muutuvaid vaatamänge ka

Colosseumi varemetes on rist seal hukatud kristlaste mälestuseks

Keiser Augustuse pronkskuju Rooma Foorumil möödujaid tervitamas

lõpetada. Otsustavaks pöördeks sai aastal 311 kristlastele usuvabaduse edikti andmine. Tänu keiser Constantinus kristluse sõbralikkusele kuulutati ristiusk aastal 392 Roomas riigiusuks. Peatselt järgnev impeeriumi lagunemine muutis ka Rooma linna välisvaenlastele kergesti haavatavaks.

Suureks õitsenguajaks linnale olid XIV-XVI sajand, mil ehitati praegusel kujul valmis maailma suurim ja tähtsaim kristlik pühamu - Püha Peetri kirik. Esimene kirik oli apostel Peetruse hauale ehitatud juba aastal 326. Praegune 211 m pikk ja Michelangelo projekteeritud kupli tipuni 132 m kõrge katedraal pühitseti aastal 1624. Peetri kirik koos selle ees laiuva väljakuga, mis kokku mahutavat kuni 100 000 inimest, moodustab omaette võimsa terviku. Peetruse haud on kiriku keskel asuva peaaltari all. Enamik tema järglasi on maetud kirikualusesse krüpti. Teiste hulgas on seal ka eelmise paavsti Johannes Paulus II lihtne haud, mille ees on pidevalt palvetajaid.

Kirikuriik Vatikan

Kuigi Vatikan on olnud aastasadu paavstide residentsiks, sündis samanimeline linnriik alles 1929. Maailma väikseima riigi pindala on 0,4 km², elanikke umbes 1000 ning riigipeaks on paavst. Benedictus XVI on Peetruse ametijärgluses 265.paavst. Pisiriigil on oma raudteejaam, pangad ja päevaleht. Korda hoiab ja paavsti valvab Šveitsi kaardivägi. Vatikani raadio edastab rohkem kui 40 keeles vaimulikke saateid üle maailma. Preester Vello Salo toimetatud Vatikani raadio eestikeelsed saated olid nõukogude ajal kõigile, kes seda kuulata teadsid üheks oluliseks valgusvihuks vabasse maailma.

Vatikani muuseum, kuhu pääsemiseks pidime ligi poolteist tundi pikas järjekorras seisma, sisaldab ohtralt erinevate ajastute kunsti. Seda kõike endasse ammutada käib lühikese ajaga üle jõu. Sixtuse kabelisse kui oodatuid paika pääseb alles muuseumiringkäigu lõpus. Michelangelo võrratu maailma loomise teemalise laemaali ja viimse kohtupäeva altarimaali kirjeldamiseks puuduvad sõnad. Seda imet peab oma silmaga nägema. Sixtuse kabelis on rangelt keelatud pildistamine, filmimine ja isegi omavaheline jutuajamine. Samas ruumis valib paavsti surma järel kardinalide kolleegium hiljemalt 20 päeva jooksul endi hulgest uue katoliku kiriku pea.

Eelkristliku päritolu Rooma Pantheon on kui kõigi kirikute ema

Kunstipealinn Firenze

Itaalia kirjakeele ja ilukirjanduse hälliks peetava Firenze itaaliakeelne nimi *Florentia* tähendab tõlkes *õitsev*. 15.-18.sajandini seda linna valitsenud Medicite dünastia kujundas Firenzest suurejoonelise kunstimetropoli. Maailmliku Toscana maakonna keskus oli 19.sajandi keskel lühikest aega isegi Itaalia kuningriigi pealinnaks. Firenzest on pärit ja sinna on maetud paljud kuulsused, nagu Michelangelo, Leonardo da Vinci, Galileo Galilei, Dante jt. Linna sümboliks on kõrge ja võimas punase kupliga toomkirik, mis Rooma Peetri ja Milaano toomkiriku järel on Itaalia suuruselt kolmas pühamu. Eriline on toomkiriku ees oleva baptisteeriumi ehk ristimiskabeli piibliaineliste reljeefidega pronksist uks, mida kutsutakse paradüüsi väravaks.

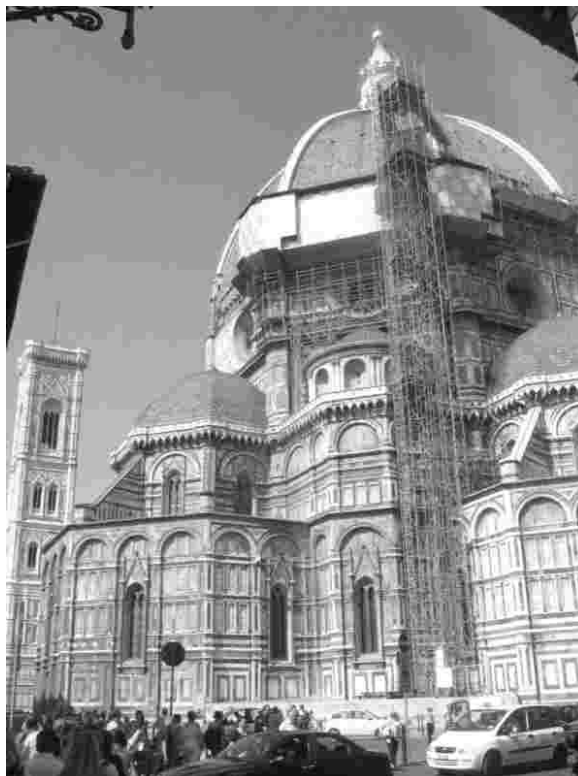
Firenzes oskasime kahjuks bussile kiirustades kaks oma reisikaaslast ära kaotada. Paar tundi hiljem õnnestus imekombel nad rahvamassi keskest küll üles leida, kuid plaanitud sõit viltuse kirikutorniga kuulsasse Pisasse jäi seetõttu ära. See vahejuhtum pani meid edaspidi hoolikamalt oma kaaslastel silma peal hoidma.

Maksuparadiis San Marino

Selle Itaalia riigi sisse jääva 27 000 elanikuga 61 km² suuruse kääbusriigi asutas 4.sajandil Dalmaatsia kiviraidurist munk Marinus. Ta oli keiser Diocletianuse aegse usutagakiusamise tõttu sunnitud koos sõber Leoga põgenema mägedesse, kuhu rajasid aastal 301 linna, mis hakkas hiljem kandma tema nime. San Marinot tuntakse kui Euroopa vanimat vabariiki, mis on olnud iseseisev

alates 1263.aastast ning selle pinnal ei ole kunagi sõditud. Suur vallutaja Napoleon olevat seetõttu San Marinot nimetanud isegi pühaks maaks. Pisiriigis, kuhu keskajal ei tohtinud keegi relvi sisse viia, on täna siiski oma 1000-meheline armee ja isegi arvestatav jalgpallimeeskond.

Kuna San Marino maksusüsteem soodustab ettevõtlust, on paljud itaalia ärimed sinna oma firmad registreerinud. Riik elab kaubandusest ja turistidest, keda aastas käib läbi 4-5 miljonit. Nende meelitamiseks leitakse üllatavaid võtteid. Juba esimeses

Firenze toomkirik on linna uhkuseks ja sümboliks

Maalilisim vaade kogu San Marinole avaneb kolme kindluse juurest

bussiparkla kõrval olevas kohvikus tervitas meid ülevoolava lahkusega ukraina päritolu omanik pooleldi eesti keeles ja kutsus kogu rühma veine degusteerima. Ühe teise kaupluse uksele oli eestikeelne silt, mis teatas, et just sealt saab osta kõige soodsamaid ning paremaid veine ja likööre.

Sellised kääbusriigid, nagu San Marino on oma miniatuursuses imearmsad. Mõnus oli ronida mööda kitsaid, ainult jalakäijatele mõeldud linnatänavaid Monte Titano mäeharjale, kus kolme väikese kindluse juurest avaneb võrratu vaade ümbritsevatele Apenniini mägedele ning kauguses sinavale Aadria merele.

Aadria mere uppuv kuninganna

Nii nimetatakse täna 200 kanali ja 400 sillaga Veneetsiat, kus põhiliseks liiklusvahendiks on gondlid ja paadid. Oma erakordse asendi tõttu on Veneetsia tõeline turistide meka. Selles mitte väga suures kesklinnas võib aga ka kergesti ära eksida, sest järgmise tänava asemel on hoopis kanal, millest ei pruugi soovitud kohast sildagi üle minna. Veneetsia esimestele asukatele 5.sajandil pKr tundus laguuni 118 saart aga olevat ideaalne koht linna rajamiseks. Ka usutagakiusamiste eest põgenejad leidsid seal endale turvalise paiga. Veneetsia arengut soodustas veelgi 6.-7.sajandi suur rahvaste rändamise laine.

Legendi kohaselt olevat evangelist Markus saanud ammu enne Veneetsia rajamist inglilt ilmutuse, et tema viimane puhkease saab olema ühel Aadria mere saarel. Kui Markus suri aastal 67 märtrina Aleksandrias ja sai sinna ka maetud, töid Veneetsia kaupmehed aastal 828 apostli säilmed sealt salaja seakerede alla

Linna läbiv Canal Grande (suur kanal) on Veneetsia peatänavaks

Nunnad San Marino kitsastel tänavatel vastu jalutamas

peidetuna oma linna ning paigutasid vastvalminud kiriku altari alla. Püha Markuse kirikust sai linna peakirik ja apostli sümbolist, tiivulisest lõvist, Veneetsia vapiloom. Et Veneetsia külastuse päev sattus olema pühapäev, õnnestus mul olla ka Püha Markuse kirikus hommikusel missal. Seda 5 kupliga bütsantsliku ilmega katedraali peetakse üheks põnevamaks ehitiseks kogu Euroopas.

Tuvide ja turistidega täidetud Markuse väljakut pidas Napoleon Euroopa kõige nooblimaks salongiks. Kiriku kõrval olev Doodžide palee meenutab Veneetsia kunagise linnriigi kuulsusrikast ajalugu. Teatavasti liideti Veneetsia Itaaliaga alles 19.sajandil ning aegajalt nõutakse praegugi Itaaliast lahkulöömist. Teadlased murravad täna aga kõige enam päid selle üle, kuidas aegade jooksul linna kogunenud rikkust ja ilu päästa aeglase, kuid järjekindla merre vajumise eest.

Püha Markuse kiriku esisel väljakul on alati nii turiste kui tuvisid

Epiloog

Tagasiteel kodu poole imetlesime Alpide suursugust ilu ning maalilist Austria loodust, mida ilmestavad sihvakad kirikutornid. Imestama paneb, kuidas on suudetud kõrgete mägede vahele nii kvaliteetseid kiirteid rajada. Kogu 2-nädalase reisi vältel läbisime umbes poolteistsada pikemat või lühemat tunnelit.

Veel paar pikka päeva sõitu läbi Tšehhi, Poola ja Baltimaade, enne kui meid kaks nädalat truult saatnud Kreeka ja Itaalia suviselt palav septembripäike lõplikult seljataha jäi. Riia veehoidlast alates võttis vihmane põhjamaa taevast meid taas oma haardesse täpselt samamoodi nagu 3.septembri hommikul reisi alustadeski.

Mihkel Kukk

Noore kristlase muljed reisist Iisraeli

Sel päeval tõstsin ma oma käe üles vandudes neile, et ma viin nad Egiptusemaalt maale, mille ma nende jaoks olin välja vaadanud, mis voolab piima ja mett, mis on ilusaim kõigist maadest. (Hesekieli 20:6)

26. septembrist - 8. oktoobrini 2007 lehtmajade pühade ajal oli mul võimalik külastada Püha Maad. Reisi korraldas Jeruusalemma Kristliku Rahvusvahelise Suursaatkonna Eesti osakond. Reisikaaslasteks teiste seas olid mu abikaasa Henri, tema ema Riina ja Rapla Maarja-Magdaleena koguduse õpetaja Mihkel Kukk.

Iisraeli riigi territoorium on poole väiksem Eestimaast ja seetõttu arvasin algul, et jõuame kõik-kõik huvipakkuvad kohad rahulikult läbi käia. Tegelikult see päris nii ei läinud. Tõsi, jõudsimme läbi sõita riigi põhjaosast Golani kõrgendikest lõunasse Punase mereni ning Tel Avivist Surnumereni. Püha Maa aga on tulvil religioosse, ajaloolise, kultuurilise ja loodusliku väärtusega paiku, millega tutvumine nõuaks tublisti rohkem kui kaks nädalat.

Vaheldusrikas loodus

Iisrael on väga vaheldusrikka maastiku ja loodusega. Põhja-Iisraelis ja rannikualadel valitseb vahemereline kliima kuumade ja kuivade suvede ning jaheda ja vihmase talvega. Talve all tuleks eestlasel pigem ette kujutada meie hilissuvist vihmaperioodi. Vihmane aastaaeg kestab oktoobrist mai alguseni, kuid enamus vihmast sajab detsembrist veebruarini. Riigi lõuna- ja idaosa iseloomustab läbi aasta kuiv kõrbekliima, kus vihmagarad peaaegu olematud.

Kõrb Qumrani lähedal, taamal Surnumeri

Kliimast tulenevalt on Iisraeli põhja- ja lääneosa viljakam ning lopsakama taimestikuga, näiteks Jisreeli tasandik ja selle ümbrus. Riigi lõuna- ja idaosa kuiva kliima tunnistajaks on aga kuldset värvi Juudea ja Negevei kõrbed ning Iisraeli-Jordania piiril asuv Surnumeri. Viimane on atraksioon omaette: ülisoolane meri, mille kallastel ja põhjas on liiva asemel sool ja mille pinnal saab sõna otseses mõttes lebada ja lugeda päevauudiseid. Ja loomulikult riigi lõunatipus asuv Punane meri eresinise, põhjani kristallsele veega, erksavärviliste korallide ja kaladega, mida olin seni näinud vaid uhkemates akvaariumides. Tõepoolest on Iisrael ilusaim kõigist maadest!

Kõrbeelu

Mainimisväärne on asjaolu, et juudid kasutavad kõrbe, mis meie mõistes on täiesti viljatu ja kasutuskõlbmatu, elurajoonide ehitamiseks ja isegi põllumajanduseks. Ühelt poolt nad oskavad ja teisalt lihtsalt peavad seda tegema. Kätte on jõudnud aeg, mil paganate sekka laialipillutud juudid on Töötatud Maale tagasi pöördumas.

Alates Iisraeli riigi loomisest 1948 kuni tänaseni on sinna naasnud umbes 3 miljonit juuti. Linnad kasvavad meeletu kiirusega. Aastal

Jeruusalemma templimäe lõunamüüri juures

1948 elas Jeruusalemmas 84 000 elanikku, kuid tänaseks on pealinnast Jeruusalemmast saanud üle 700 000 elanikuga Iisraeli suurim linn. Arvestades elanike arvu (ligi 6 miljonit juuti ja arvatavalt 1,3 miljonit araablast), juutide kõrget sündimust, jätkuvat sisserännet ja asjaolu, et kõrb moodustab poole niigi väikesest Iisraeli territooriumist, on ilmselge, et juutidel ei jää muud üle, kui kasutada targalt tühje kõrbevälju. Ja nad tulevad sellega suurepäraselt toime.

Põllumajandus kõrbes

Veel hämmastavam on juutide oskus tegelda kõrbes põllumajandusega. Surnumere äärest Eilatisse suunduv tee kulgeb läbi Negevi kõrbe. Keset kõrbe jäävad tee äärde kibutsite datlipalmisalud, hiiglaslikud kasvuhooned ja isegi suured piimafarmid. Seejuures on veelgi imestamisväärsem, et Iisrael on maailma kõige kõrgema piimatoodanguga riik – 12 000 kg aastas lehma kohta, ületades Eesti lehmade keskmist ligi kaks korda.

Noored sõjaväeteenistuses

Erakordne võimalus oli külastada ühte Iisraeli sõjaväeosa. Kohe pärast keskkooli lõpetamist lähevad sealseid noored kandma kohustuslikku sõjaväeteenistust, mis kestab meestel 3 ja naistel 2 aastat. Vanuse suhtes on ehk palju õelda mehed-naised, aga nende elukogemuse, hoiakute ja elujaatavuse osas on nad meie eakaaslastest palju täiskasvanumad. Eestis kestab sõjaväeteenistus kokku vaid 8 kuud – niisama kaua kui Iisraelis noorsõduriaeg. Selle möödudes tõeline teenimine alles algab reaalsetes, sageli riskantsetes olukordades, millest keegi ei unista. Kuigi Iisraeli linnade tänavatel on elu näiliselt rahulik, saime teada, et selles väeosas käiakse keskmiselt korra nädalas sõjalistel operatsioonidel terroriste kahjutuks tegemas.

Loo autor Karmen Iisraeli kartmatute ajateenijate keskel

Toorarulli avamine patriarhide matmispaiga sünaogois Hebronis

Juudi pered

Muljet avaldasid mulle Iisraeli pered, eriti ortodokssed ehk tõsiusklikud juudid. Kogu meespere on must-valges riietuses, juba pisikesed poisid oimulokkide ja kipaaga – tõeliselt armas vaatepilt. Üllatavalt tegelevad isad oma lastega väga usinasti. Ja lapsi on palju. Olles ise kasvanud kuuelapselises peres, oli eriti huvitav just lapsi jälgida. Ilmselt on kõikide suurte perede toimetamistes palju sarnasust. Kuna toimetamist on küllalt, siis mõttetutele pisiasjadele tähelepanu ei pöörata. Peamine, et pere hoiaks kokku. Jumalat tunnevad ortodokssed juudid muidugi rohkem kui eestlased. Soe tunne oli vaadata, kuidas pere meesliikmed üheskoos sünaogoi poole sammusid, elurõõmsalt ja väarikalt. Pühapaikades oli nii palju inimesi palvetamas - igas vanuses, väiksemaid ja suuremaid lapsi, mehi ja naisi.

Iisraeli Jumal on ka meie Jumal

Vahel tundub ateistlikus Eestis asjalike ja veel asjalikemate inimeste keskel, et ma olen üks ülivähestest veidrikest, kellel pole pühapäeval tõesti mitte midagi paremat teha kui minna kirikusse. Jeruusalemmas tundsin, et olen omade keskel. Kogu õhkkond oli kuidagi nii omane. Sain kinnitust, et asi pole mitte selles, kas oled juut või kristlane: küsimus on meie ühises Iisraeli Jumalas.

Rääkides kristlastest teadsin ma ju ennegi, et neid on üle maailma palju, kes loevad sedasama Piiblit ning saavad osa samast armulauast. Olles aga pühapäeva hommikul Jeruusalemma vanalinnas anglikaani kiriku jumalateenistusel, tajusin tõeliselt, et meiesuguseid on tohutult palju. Ka noori. Üle kogu maailma. See kogemus oli sõnulseletamatult rõõmustav.

Riina Ketsemani aias Jeesuse aegsete õlipuude all palvetamas

Iisraeli sõbrad

Samasugune tunne valdas mind kristlikul lehtmajade püha konverentsil, eriti aga Jeruusalemma marsil. Nägin seal oma silmaga, et õnneks on üle maailma - Eestis, Soomes, Brasiilias ja veel saja kahekümnes riigis - tõelisi Iisraeli sõpru rohkem, kui ma oskasin ette kujutada.

Tõsiasi on ka see, et Iisraelil on küllaga vastaseid. Mul on olnud juhtumeid, kus mõni inimene lausa pritsib mürki juutide kohta, ilma et tal endal oleks ühegi juudiga ühtki isiklikku kogemust, millele ta võiks oma vihas tugineda. Just siis on eriti soe tunne meenutada Jeruusalemma marsil Iisraelile oma toetus näidanud rahvahulka ja teada, et õnneks on Jumala valitud rahval palju toetajaid maailmas.

Eestlased Iisraeli toetusmarsil Jeruusalemma südalinnas

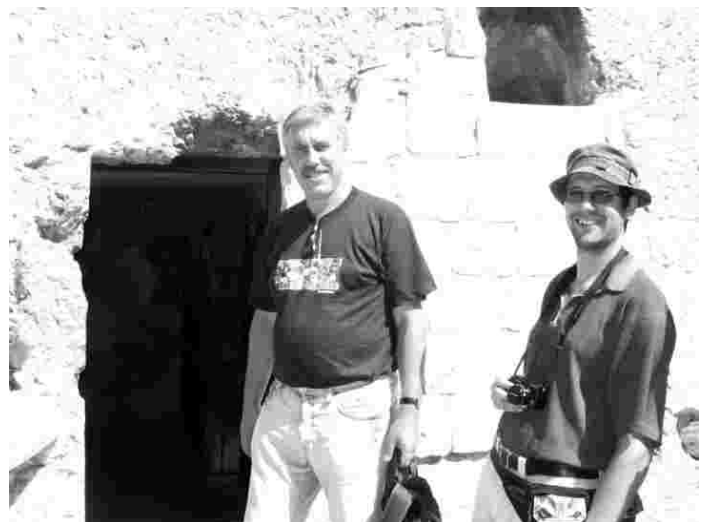
Rahu Jeruusalemmale ja kogu Iisraelile

Ma loodan, et kolme maailmajao piiril asuva Iisraeli toetajaskond kasvab. Just seal toimus suur osa Vana ja Uue Testamendi tegevusest. Piiblis mainitud kohad ei ole mitte üksnes ajalugu, vaid need eksisteerivad tänapäevani ja on reaalselt olemas! Turvatara vahel ja praktiliselt varjendiga ümbritsetud Raaheli haulal olles mõistsin, et turvalisus pühade paikade külastamisel polegi nii iseenesest mõistetav.

Et me saaksime Templimäge Jeruusalemmas, patriarhide matmispaika Makpelad Hebronis ja teisi olulisi kohti Pühal Maal külastada nii praegu kui ka tulevikus, tundkem rõõmu pühakirjast ja õnnistagem Iisraeli!

Paluge rahu Jeruusalemmale! Käigu hästi nende käsi, kes sind armastavad! (Psalm 122:6)

Karmen Kaukver

Teda ei ole seal, rõõmustavad Mihkel ja Henri Jeesuse haua ukse

Mika Tuovinen täidab Kristuse käsku

Kalju Kukk, Mika Tuovinen ja Mihkel Kukk misjonipühal

Misjonipühal 28.oktoobril oli külas soomlasest vaimulik ning misjonär Mika Tuovinen, kes on lõpetamas oma kaheaastast teenistust moslemi kogukonna keskel Saksamaal. Ta on elanud ja töötanud aastaid Eestis ning 2008. aastast on ta taas siin EELK Misjonikeskuse teenistuses. Pärast jumalateenistust kohtus perfektset eesti keelt valdav külaline huviliste kuulajatega.

Mika: „Miks ma olen Saksamaal? Jeesus andis käsu: minge kõikjale maailma. Kristlik misjon peaks keskenduma paika, kus ei ole kristlasi ega kirikuid. Eestis on need olemas ning kõigil on võimalus tundma õppida Jumalat. Aga kui saame teha midagi nende heaks, kel neid võimalusi pole - miks mitte! Lisaks saksa keelele tuli õppida ka türgi keelt.“

Pisut ühist ja siiski palju erinevat

Mika Tuovinen ütleb, et nii ristiusk kui ka islam rõhutavad inimese tähtsaima ülesandena Jumala teenimist. Aga kas me räägime ikka samast Jumalast? Moslemid ei usu kolmainu Jumalat. Meie ütleme, et Kristus oli Jumal, kes sai inimeseks. Islamiusulised ütlevad, et Jeesus oli prohvet, kuid ainult inimene, kes oli saadetud ühe rahva juurde. Muhamed on aga saadetud kogu maailmale. Kõik inimesed olevat olnud algselt moslemid ja kõik sündivatki moslemina,

vaidavad islamiusulised.

Mika meenutas Pauluse kirja galaatlastele, milles apostel kinnitab, et tema kuulutab ristilöödud Kristust. Rist oli esimeste kristlaste sõnumi tuum. Moslem ütleb, et keegi teine löödi risti Jeesuse asemel, kuna Jumal ei lubanud tal kannatada. Kui Jeesus uuesti ilmub, kuulutavat ta islamit. Moslemite veendumuse järgi võib inimene pääseda Jumala juurde vaid oma headele tegudele toetudes. See on vastupidine ristiusu põhitõele, mis ütleb, et mitte meie head teod, vaid ainult Jeesuse lunastustegu on avanud taevariigi uksed selle inimese jaoks, kes usub Jumala Pojasse.

Millestki peab alustama

Soome kiriku misjonitöö eesmärk Saksamaal on uurida islami teoloogiat ja rajada türklaste hulgas kristlikke kogudusi. Saksamaal elab kolm miljonit türklast, kelle hulgas kristlasi on kõigest mõnisada, arvatavalt Süüriast tulnud. Islamist ristiusku pöördunud on vähe. Mika tööpiirkonnas elab 70 000 türklast ja koos teise misjoniperega korraldavad nad seal türgikeelseid kristlikke jumalateenistusi. See, et moslemid tulevad Euroopasse, annab neile võimaluse kuulda midagi kristlusest. Türgis on see paraku võimatu. Istanbulis olevat küll rajamisel esimene türgikeelne kristlik kogudus, kus on ristitud mõnisteist islamiusulist.

Saksamaalgi hoiab moslemi kogukond oma liikmeid tugevalt ohjes. Oma misjonit teevad nemadki, püüdes värvata kristlasi oma usku ning luues segaperekondi, kus domineeriks islam. Eriti tugeva surve alla satuvad kristlasnoored ja see on ka üks põhjus, miks Mika oma perega naaseb peagi Eestisse. Küsimusele oma töö tulemuslikkuse kohta misjonärina vastab Mika, et suurim tulemus on see, et ta ise on veel kristlane! Samas ei jäta ta tunnustamata, et tava suhtluses on moslemid külalislahked ja armastusväärased inimesed.

Heameel on Mika Tuovisel selle üle, et väljastpoolt tuleva jõu tasakaalustamiseks on eurooplased hakanud rohkem väärtustama oma kristlikku usku. Tema sõnul liiguvad asjad Saksamaal selles osas küll paremuse poole.

Ilme Veetamm

Omskinurk *Hannu, Liliann, Hanna ja Miriam Keskinen* EELK Rapla kogudus on üks misjonäride tugikogudusi Eestis

II adventipühapäeval külastasid Rapla kogudust Liliann, Hannu, Hanna ja Miriam Keskinen, kes rääkisid oma misjonitööst Ida-Siberi miljonilinnas Omskis. Avaldame väljavõtteid nende sõbrakirjast 4 (26), detsember 2007.

Tasa, tasa jõulukellad kajavad...

Meile kajavad need kellad üle mitme aasta kodukirikus Põltsamaal. Oleme siin enam-vähem paikselt olnud septembrist alates ja nüüd hakkab meie aeg Eestis seekord ümber saama. Teise jõulupüha õhtul sõidame Soome, et siis seal kuni suveni sealsetes tugikogudustes käia ja Omskist rääkida, et siis arvatavasti juuli keskel Siberisse tagasi minna.

Tüdrukud on Eestis kõvasti laulma hakanud. Sügisel oleme nendega tädi Inga juures kord nädalas lasteringis laulmas käinud. Nii Hanna kui Miriami jaoks on iga raamat lauluraamat ja võidu on nad meid oma hõiskamisega rõõmustanud.

Kojukutse

20. oktoobril veerand kaks öösel kutsuti Lilianni ema igavikku. Kuni viimase ööpäevani oli tal jõudu kodus olla, siis võtsid valud võimust ja kodused valuvaigistid tuli haigla omade vastu vahetada. Nädal hiljem kogunesime tema sõprade ja lähedastega Põltsamaa kirikusse avatud kirstu juurde temaga hüvasti jätma.

Ema maeti vanavanemate kõrvale Põltsamaa surnuaeda. Peielaud oli kaetud samasse kohvikusse, kus ema oli oma Interneti-sõpradega traditsiooniliselt kokku saanud. Paljud neist olid sellel raskel päeval koos meiega. Suur tänu nii neile kui kõigile teile, kes meid lohutava sõnaga olete toetanud.

Sügis on olnud tõepoolest raske, ehkki ema surm meile üllatusena ei tulnudki. Olgugi et olulised sündmused on nende toimumishetkel olnud ootamatud ja toimunud sel hetkel meie meelest veidi valel ajal, on ometi kõiges olnud tunda selget Jumala juhtimist ja lähedalolu. Suured tänud eestpalvete eest!

Üleskutse

Kui tunned huvi misjonitööle mineku vastu, siis võta ühendust EELK Misjonikeskusega. Aga veelgi olulisem on meelde tuletada, et tegelikult ei alga misjonipöld mitte riigipiirist, vaid meie kodu välisusest või lausa perekonnaliikmetest, kes veel jõululast Jeesust ei tunne.

Õpetaja Mihkel Kukk, Liliann, Miriam, Hanna ja Hannu Keskinen ning praost Paul Saar

Suured tänud teile kõigile mööduva aasta eest, et te meie jaoks olemas olete! Tänu kohtumiste eest Tallinna Kaarli, Rapla, Kambja ja Põltsamaa kogudustes. Uute kohtumisteni!

Jõululeeris oli 19 inimest

Esimesel jõulupühal, 25.detsembril konfirmeeriti Rapla koguduses Krete Bortnik, Ferli Frank, Aljona Haar, Kristi Hinsberg, Gaida Kuuse, Ester Kuusik, Maret Laurimäe, Ly Linaste, Lisandra Luht, Leidi Miklas, Gerda Rand, Kadri Rand, Teele Sihtmäe, Diana Tannis, Eleri Ütsmüts, Timo Kikas, Rene Pint, Jüri Uustalu ja Egert Ütsmüts.

Jumalateenistusel teenisid õpetaja Mihkel Kukk ning teoloogid Jaana Maria Unga ja Teele-Triin Õunmaa.

Õnnitleme!

JANUAR

2. Milvi Mikkus 75
7. Elsa Tohver 96
8. Agnes Kaeval 75
10. Leida Mükker 90
11. Ilse Rahkema 85
15. Urve Laurimaa 70
16. Raivo Rootsima 50
18. Erich Maasoo 80
20. Ilse Tuberik 91
20. Ivi Kiioja 60
23. Edgar Leppmets 85
24. Osvald Antsmäe 95
24. Vaike Pajo 70
28. Aino Rekkaro 75
28. Helga-Irene Kensapä 95
30. Helga Haljasmets 70

VEEBRUAR

1. Linda Tulvik 91
2. Malle Vassiljev 50
3. Linda Vitsur 50
7. Linda Mötsnik 80
17. Tiiu Lääne 60
25. Voldemar Leega 60
26. Saima Eensalu 80
27. Palmi Reino 60
28. Riina Kaukver 50

MÄRTS

4. Alide Mulin 85
8. Helju Kuusik 80
15. Marta Kulikova 80
16. Else Schotter 94
17. Helgi Lilleste 70
18. Veera Linkolm 70
20. Iivi Sepp 70
23. Valentina Klesment 90
28. Helvi Ross 75
29. Laine Puhkan 75
31. Alma-Rosalie Kõõnberg 94
31. Helle Seemer 50

Jõuluõhtu telejumalateenistus Raplast

Jõululaupäeval kell 15 tegi Eesti Televisioon Rapla kirikust salvestuse, mis paar tundi hiljem jõudis kõigisse Eestimaa kodudesse. Jumalateenistusel, kus jutlustas peapiiskop Andres Põder, olid kohal ka president Arnold Rüütel ja proua Ingrid Rüütel

Rapla koguduse viimase 5 aasta statistika

	2003	2004	2005	2006	2007
Ristitud	52	46	44	43	56
Konfirmeeritud	45	35	33	31	52
Laulatatud	7	14	6	14	15
Maetud	77	79	58	71	63
Liikmeannetajaid	900	871	811	817	852

Koguduse teated

Pühapäeviti kell 12 armulauaga jumalateenistus

Kuu I ja III neljapäeval kell 17 piiblitund inglisaalis – Efesose kiri

Kuu II ja IV laupäeval kell 12 vennastekoguduse kuulutustund

Koguduse kantselei avatud T-R kell 9-13, P ja kirikupühadel enne ja

pärast jumalateenistust, telefon **48 55 470**, e-post: rapla@eelk.ee

kodulehekülj www.eelkrapla.ee; Skype: **eelkrapla**

juhatuse esimees Raivo Erm **51 30 212**; raivo@resk.ee

õpetaja Mihkel Kukk **48 68 144**; **55 650 722**; mihkel.kukk@eelk.ee

EELK Rapla Maarja-Magdaleena koguduse arveldusarve SEB Eesti

Ühis pangas on **10802000887000**

Soovitav liikmeannetus on 1% sissetulekust, maksta saab ka püsikorraldusega.

Igasuguse nimelise annetuse (liikmeannetus, tasu ametitalituse eest jne.) tegemisel on võimalik saada tulumaksusoodustust. Selleks palume teatada kantseleisse oma isikukood.

Fotod: Arvo Kuldkepp, Edmund Laugasson, Mihkel Kukk, Silva Jõulu, Henri Kaukver, Jaan Kurm ja erakogud

Toimetaja Ilme Veetamm, küljendaja Edmund Laugasson